ԺԳ. ՏԱՐԻ 3568 (Ն. Տ.) 15 ՅՈՒՆՈՒԱՐ 1896 — 3 ՅՈՒՆՈՒԱՐ 1896 — 30 ՐԷՃԷՊ 1313 — ՁՈՐԵՔՇԱԲԹԻ

20 ՓԱՐԱ.

ՆԱՄԱԿ ԿԱՄ ԱՐԵՎԵԼԻ ԴՐՈՒՄԻՆ ՊԻՏԻ Է ՈՒՂՂԵԼ.
ԴԷՊ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԱՐԵՎԵԼՔ ԹԵՐԹԻ
Պոլսոյ, Կ. Պոլիս

درعلیه غلطه ادارهٔ آره‌وك غزته‌سی

Direction du journal AREVELK
Galata, CONSTANTINOPLE

ԱՐԵՎԵԼՔ
ԹԵՐԹ
Քաղաքական եւ Ազգային

20 ՓԱՐԱ.

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պոլսոյ նամար Տարեկան դրամական արժէք		150
» » Վեցամսեայ » »		75
» » Երեքամսեայ » »		40
Օտար երկիրներէ Տարեկան »		56
» » Վեցամսեայ »		28
Ընծիր թուղթի վրայ մասնաւոր տպագր. Տարեկան Օսմ. Ոսկի		2
Պատուական թղթատարի ծանրագին միջոցով	Դրուշ	30

Խմբագրութեան ուղղուած նամակ կամ այլ գրութիւն ետ չի տրուիր։

Les annonces sont reçues
AUX BUREAUX DU JOURNAL

Հեռեւեալներուն տպագրական միջոցներով տպուած
Schiff, Srpek & Comp. à Vienne (Autriche)

ԱՂԹԱՄԱՐԱՅ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԸ

Աղթամարայ Տ. Խաչատուր Կաթողիկոսին մահը ծանուցուեցաւ նախորդ շաբթուն ազգ. բոլոր լրագիրներուն մէջ, իբր միակ ծանօթութիւն աւելցուելով թէ հանգուցեալը ութսունը-հինգ տարեկան էր։ Եթէ իր երկարատեւ պաշտօնավարութիւնը գոնէ անցողակի կերպով օգտակար յիշատակներ թողած ըլլար, առանց սպասելու որ կենսագրական տեղեկութիւններ հաւաքուին ու հրատարակուին, հայ մամուլը չի պիտի վարանէր երկար սիւնակներ նուիրելու, ինչպէս կըլլայ մինչեւ իսկ պարզ վարդապետի մը կամ քահանայի մը մահուան առթիւ, որոնք իրենց համեստ սահմանին մէջ կը գիտնան օգտակար հանդիսանալ և բարի անուն մը թողուլ։

Ներկայ պարագային մէջ պահուած լռութիւնը նշանակալից է, կամ՝ հին բացատրութեան մը հետեւերով՝ պերճախօս։ Կենսագիրներուն կը մնայ սակայն Տ. Խաչատուր Կաթողիկոսի անձին ու գործերուն ճշգրիտ պատկերը գծել, նոր սերունդներուն համար որոնք շատ քիչ բան գիտեն այդ հին եկեղեցականին վրայ։

Առ այժմ, կը շտանանք ընդհանուր տպաւորութիւն մը յայտնել՝ քանի մը տողով։

Նախ հարկ է յիշեցունել թէ Աղթամարայ թեմը չի պարունակեր ո՛չ մէկ նշանաւոր քաղաք։ Նոյն իսկ Վան, այնքան մօտիկ ըլլալով հանդերձ այդ աթոռին, անոր թեմական չէ՝ այլ Էջմիածնի։ Աննշան գիւղաքաղաքներ, գաւառակներ և գիւղախումբեր միայն կը կազմեն Աղթամարայ թեմը. ասոնք են՝ Ոստան, Գաւաշ (ուր կը գտնուի Աթոռն իսկ), Շատախ, Նորատուզ և Մոկք—Վանայ կուսակալութեան մէջ։ Նոյնպէս Խիզան, Շիրվան, Պէրվարի, Սպարկերտ, Դեհ և Պօհսան—Պիթլիսի Նահանգի շրջանակին մէջ։ Արդ, բոլոր այդ տեղերու հայերը մեծ մասով, եթէ ոչ ամբողջութեամբ, ոգէտ ու աղքատ ըլլալով, երբէք չեն կրցած, նոյն իսկ չեն մտածած ամենափոքր ազդեցութիւն ունենալ Աղթամարայ Կաթողիկոսին և Աթոռին վրայ, այնպէս որ հանգուցեալը, ինչպէս իր նախորդներ, հնաւանդ վիճակ մը շարունակեցին, որ ընական ու անվիճելի կը թուէր թեմականներուն։ Ասոնք, Կաթողիկոս մը ունենալու փառասիրութենէն զատ ուրիշ բան չեն գիտեր և չեն կարծեր թէ պէտք ունին գիտնալ։

Վանեցի ազգային մը, գաղափար մը տալու համար այդ թեմականներուն ըմբռնողութեանը վրայ, մանաւանդ Տ. Խաչատուր Կաթողիկոսին հետ իրենց յարաբերութեանը վրայ, կը դրէ մեզ թէ անոր և իրենց միջեւ կեցած տարբերութիւնը հասկցնելու համար, ինքզինքնին ճանաչելու կը մնանցունէին։ Եւ կաթողիկոսը, «արդէպ է, որդեակք իմ, այդպէս է» կ'ըսէր առանց այլայլելու տրուած օրինակէն զոր պարզ, ընական ու անկեղծ կը գտնէր, որքան ըսողները։

Այս պատճառաւ, բնաւ պարտաւոր չէր զգար ինքզինքը բարձր բռնել այդ մարկարդակէն կամ զայն բարձրացնելու աշխատիլ։ Ահա թէ ինչո՛ւ իր երկարաժամանակեայ պաշտօնավարութեանը մէջ կարեւորութիւն չտուաւ երբէք իր հօտին բարոյական, կրթական և մասաւորական զարգացմանը. ո՛չ վարժարան բացաւ, ո՛չ եկեղեցիներ կամ վանքեր խնամեց կամ պայծառացուց, և չըրաւ ո՛ր և է տնօրինութիւն որմէ ժողովուրդն օգտուէր։ Նա կարծեց թէ ինչ որ գաւառ՝ զայն պէտք է թողու, առանց բնաւ բարւոքելու կամ զարգացնելու, և նոյն իսկ այդչափ ալ չի կրցաւ ընել. երեսուն տարի առաջ աւելի չէն ու պայծառ էին Աղթամարայ բոլոր թեմականներն հոգեւորապէս, բարոյապէս, նիւթապէս՝ նոյն ժամանակին համեմատութեամբը քան այժմ։

Իրազեկներ կը պատմեն թէ Տ. Խաչատուր Կաթողիկոս՝ Աղթամարայ վանքն, այժմուն և անկից կախում ունեցող վանքերը կը նկատէր իբրեւ իր անձնական կալուածն. անոնց մատակարարութեան մասին կը վարուէր այնպէս ինչպէս ագարակատէր մը, միակ նպատակ ունենալով կարելի եղածին չափ շատ աւելի շահ ստանալ։ Դէթ զարգացնել եւ զարգացնել՝ ապագայ աւելի շահագործելուն յուսով, նիւթական ոհմանի մէջ, այդ հեռատես մտածումն իսկ չէր կրեր։ Ներկային վրայ միայն կը խորհէր. ո՛չ ապագային հայր չէր, ժառանգ չունէր, որո՛ւ պիտի թողուր ապագայ շահը։ Պզտիկ գիւղի եկեղեցիի մը մատակարար երէցն իսկ եթէ այս անձուկ ոգւով պաշտօնավարէ, դիւրին է ըմբռնել հետեւանքը. երբ կաթողիկոսական թեմի մը մատակարարութեան մէջ տիրէ նոյն ոգին, համեմատութիւնը մինչեւ ո՛ւր կը հասնի։

Եւ զի բաւական ընդարձակ ու բազմաբնակ էին Աղթամարայ հասոյթի աղբիւրները, հանգուցեալ կաթողիկոսը զանոնք գանձելու ամենէն պարզ եղանակն ընտրած էր՝ մէն մի հասոյթի ճիւղը աճուրդի հանել և տարեկան կապալի տալ։ Կապալառուն կը ճնաուէր կամ կը շահէր իր տուած գումարէն. այդ փոյթը չէր կաթողիկոսին։

Բայց ծերունի եկեղեցականը ի՞նչ կ'ընէր այդքան դրամները։—Անդգուշութեամբ գողցունել կուտար մեծ մասով իր սպասաւորներուն, յետոյ ուրիշներուն. իր արկղը Դանայեան կարսի կը նմաներ, միշտ լեցուելով՝ բայց միշտ դատարկ։

Ահա իր ընդհանուր գծերուն մէջ, Աղթամարայ հանգուցեալ կաթողիկոսին վարչական կամ մատակարարական ըմբռնումը. հոգեւոր ու բարոյական ըմբռնումն ինքնին կը հետեւցուի։ Միայն թէ, կըսեն, Տ. Խաչատուր Կաթողիկոս եկեղեցւոյ նուիրապետական կարգին դէմ չի մեղանչեց երբէք, միշտ ճանչնալով էջմիածնայ ու Ազգ. Պատրիարքարանի իրաւասութիւնը։

Ուշա՛ի կը փափաքէինք որ նպատաւոր տեսութիւններու շարք մը գար աւելնալ՝ ափ յափոյ քաղուած այս քանի մը ծանօթութիւններուն վրայ, իրենց մերկութեանը մէջ աւելի ազդեցիկ ու տրամադիր։ Դժբաղդաբար ի զուր սպասում մը եղած պիտի ըլլար այդ։ Կենսագիրներու խօսքը կընէինք. անոնք պիտի կրնա՞ն անաչառապէս դատողութիւն մը երեւան բերել որ փարատէ տպաւորութիւնը զոր գործեց Տ. Խաչատուր Կաթողիկոսին մահուան հեռագիրը,—տպաւորութիւններու ամենէն դառնագոյնը և աննախանձելին,—անտարբերութիւն։

Տ.

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՔ

Ստացած ենք երկու հրատարակութիւններ, մին Դրանսիլվանիոյ Հայոց Թարգմանչաց կամ Նկարագիր Կեդրոնի տպագիր, աշխատասիրութեան Հ. Գրիգոր Վ. Գովրիկեանի. Մխիթարեան Ուխտէն Վիեննայի, և միւսը Սե- Ծովու- ասասկան Եղբրէր, հեղինակութիւն Գ. Տիւրեանի և նուիրեալ Հ. Արսէն Վ. Այտընեանի, իւր յիսնամեակին առթիւ։

Սոյն երկու հատորներն, իրենց մաքուր և խնամեալ տպագրութեամբ և ընտիր թուղթով պատիւ կը բերեն Վիեննայի Մխիթարեան բազմաբրիւն տպարանին ուրկէ լոյս տեսած են։

Գ. Տիւրեանի գրքոյկը իւր պարունակած բազմապիսի տեղեկութիւններով այն զանազան ազգաց և այլ մանրամասնութեանց մասին որը կը ներկայանան խուզարկու և հետազնին աչքերու։ Սեւ ծովու ռուսական եղերաց վրայ, արարեւ համբերատար և բազմահմուտ մտքի մը պատկերը կը ցոլացնէ և ամէն տեսակէտներով յանձնարարելի է հետաքրքիր ընթերցողաց։

Գալով Դրանսիլվանիոյ Հայոց Թարգմանչին, այդ գրքոյկ կը կրէ ոչ միայն վերեւ յիշուած բարեմասնութեանց անժխտելի դրոշմը, այլ նաեւ այդ ամենուն կը միացնէ մանաւանդ տոհմային տեսակէտով քիչ ծանօթ ու արտի մոռիկ նիւթի մը շահեկանութիւնը։

Արդարեւ, պէտք է կարդալ այդ գրքոյկը տեսնելու համար այն դիւցազնական ճիգերը զոր ամէ մը գաղթական ազգայինը ցրուած ի սիփիւռս Դրանսիլվանիոյ, չեն խնայած քնաւ, իրենց գպարէնն ժառանգած կրօնական ու տոհմային աւանդութեանց նուիրական աւանդը անեղծ ու անարատ պահելու համար։ Ամէն փառանգի դէմ։ Ահա այսպէս զարմանքի և սքանչացման խառն զգացմամբ հանդիսատես կըլլանք քառեակ տեղափոխութեան մը որ ժամանակի կարճ միջոցի մը մէջ և ամէն զոհողութիւն յանձն առնելով, հայ գաղութը յաջարակամ կը կատարէ արեւելեան հաստատամտութեամբ և տոհմային կրօնին ու սովորութեանց անվթար պահպանման համար։

Հեղինակը մեզ ցոյց կուտայ թէ նոյն իսկ ամենադժուարին պայմաններու մէջ, երբ լատինածէս երկրի մը մէջ և անկատեալ իւր հեռաւոր կրօնակիցներէն, կերլայի ազգայինք կը պարտաւորին վերջապէս տեղի տալ այն պէս պէս ազդեցութեանց որը ի սկզբանէ անտի ի գործ կը դրուէին Արեւելեան եկեղեցւոյ այդ պանդրխտացեալ զաւակները, Արեւմտեան եկեղեցւոյ փարաբէ հրաւիրելու հաստատուն ծրագրի մը համաձայն՝ Կերլայի հայերը կը յաջողին տակաւին անչինչ պահել մայրենի եկեղեցւոյ մի քանի ծէսերն ու սովորութիւնները և տոհմային կենաց նկարագիրն ու աւանդութիւնները։

Ահա այսպէս, այդ պանդանոգական Արեւելքցիք, հակառակ ամեն խոտաշունչ քամիներու, ցարդ կը պահեն դէմ մասամբ իրենց նախնական նկարագիրը։ տակաւին այդ ալանդապահ ոգւոյն տակաւ տրկարանալուն տխուր ապացոյց կրնան համարուիլ յետագայ տողերը զոր պարկերլա քաղքին անուամբ խնդրոյ նիւթ եղող գրքոյկին մէջ երեւցած երգէն կը քաղենք.

Հայաբնակ դու մեծ Կերլայ — Արանց ինծի հիմզի մընայ.—Չէ ես մոռէդ հերու կերթամ, — Հայոց ազգէ կու հերենամ։

Ամենքը կերթան, կի հերենան, — Այլ ազգէրուն կի մոռիկնան,—Մայրական տրամերունէն, —կի հրաժարին քաղքցացէ։

Կերլայի ազգայինք, 1887 յունվար 1էն ի վեր հաստատած են Հունգարիոյ, բայց բովանդակութեամբ զուտ հայ համայնքի մը որոյ նպատակն է մասնաւորապէս Աւստրիա-Հունգարական Պետութեան մէջ սփռուած ազգայնոց ծանօթացնել հայ մատենագրութիւնը, և այլն։

Կերլա քաղաքին մտաւոր յառաջադիմութեան ու բարոյական կենաց զարգացման մեծապէս նպաստամատոյց եղած են խել մը գիտնական և քաղաքագէտ եկեղեցականներ, պաշտօնատարներ, բժիշկներ, դատաւորներ, ուսուցիչներ և վաճառականներ, որոյմէ յաջորդներուն վրայ յիշատակութիւն եղած է խնդրոյ նիւթ եղող գրքոյկին մէջ։ Աւքսենտիոս Վրզարեան, Զաքարիա Կապրուչեան, Խաչիկ Լուքաչեան, Գրիգոր Ճէյկեան, Անտոն Մարնարեան և Խաչիկ Սոնկոդեան, հիմնարկուն վերեւ յիշուած Հունգարալեզու հայ թերթին։

ՁՔԱՒՈՐՆԵՐՈՒՆ

Ինչպէս ամեն թաղեցի, Հապգիւղցին ալ, հակառակ իր նիւթական անձուկ վիճակին, չուզեց անմասն մնալ կարօտելոց օգնելու վեմ ու աստուածահաճոյ գործէն։ Տ. Եղնիկ եպիսկոպոս Ապահունի, որ Ինանդի տոնին առթիւ Ս. Պատարագի Հոր յանձնարարութեամբ եկած է առաջնորդել քարոզչութեան պաշտօնն ի Հապգիւղ, իր պարձախօս ու հոգեշունչ քարոզներովը կը յորդորէ թաղեցին տալ կարօտեալներու համար։ Պէտք է ըսել թէ այս յորդորներ ապարդիւն չմնացին. ամեն մարդ մաս մը տուաւ իր ունեցած տրամադրելի գումարէն. և ուրախալին այն է որ տալու տենդոտ փութկոտութիւն մը ցոյց կը տրուի. ծեր, երիտասարդ, պատանի՝ հաւասարապէս երկու սեռէ՝ ողորմելու, անուանդին օգնութեան հասնելու ազնիւ ջանք մը կ'արտայայտեն։

Կա՛յ մարդկային արարած մը որ ազգատին նպաստելու գերազանց արարքին մէջ եպերելի ընթացք մը գտնէ. ամենէն շոր սիրտը, անմատչելի մարդն անգամ շնչին բարերարութեան մը մէջ սփոփանք մը, գոհունակութիւն մը կը գտնայ. բարերարելու, չքաւորը խնդացնելու զգացումը բնազդական հանգամանքով մը կը ներկայանայ։ Տարակոյս չկայ որ այդ զգացման միահզոյն արտայայտութիւնը բոլորովին Աւետարանի պատուէրներուն համաձայն ընթացք է։

Այս առթիւ անկարելի է չը յիշել պատուական տիկնոջ մը օրինակելի ընթացքը։ Տիկին Լուսիա Ասատուրեան, Հապգիւղի բողոքական ազգայնոց համակրելի քարոզիչ Աւետիս պատուելիանատուրեանի ամուսինը, որուն անունը արդէն անգամ մը յիշուեցաւ երեք նորածիններուն նպատին առթիւ, նախաձեռնութիւնն ունեցաւ կարօտեալներու հանգանակութեան գործին մէջ. լուկ մնչիկ, ինչպէս պէտք է ըլլայ ճշմարիտ բարեգործութիւնը, տիկին Լուսիա տուն տուն պտըտեցաւ հագուստի կապուտի վերաբերեալ նիւթեր ժողվելով և գրամ ուս հաւաքելով։ Ամեն ազնիւ նպատակներու մէջ երբ նախաձեռնութիւնը կնոջ կողմէն կուգայ, գործին մեծութիւնն ու վեհութիւնը կարծես աւելի սրտաշարժ կերպով կը շեշտուի. տիկին Ասատուրեան իր սեռին գթասիրական զգացումները վառելու միջոց մը հանդիսացաւ, ցրտաշունչ օդին, ձիւնալից ու խորտուբորդ փողոցներուն մէջ իր հեզ ու բարեքիչ պատգամն անժխտոր, առանց ցոյցի՝ ամենուն համակրանքն իր վրայ կը հրաւիրէր. ու չէր գտնուեր մէկը որ միաքէն իսկ անցուներ այդ անձնուէր ու առաքինի կնոջ դիմումին բացասական կերպով պատասխանելու։

Զքաւորներուն նպաստելու գործը կատարելապէս ի գլուխ հանելու համար, որպէս ուրիշ թաղեր, Հապգիւղի մէջ ալ երեք շրջ հոգիէ բաղկացած մարմին մը հանգանակութեան գտրտեցաւ. ձեռք բերուած արդիւնքը պարզապէս անյուսալի էր՝ Հապգիւղի պէս ազքատ թաղի մը համար մանաւանդ։ Արդէն չքաւորին ողորմելու սովորութիւնը աւանդական մնացած է Հապգիւղցիին քով՝ իր ամիրաներու փայլուն ժամանակէն. սրտին խորը յարգնօք ու ակնածանօք կը պահէ այդ աւանդութիւնը, զոր առիթը ներկայացած ատեն նիւթապէս կապացուցանէ։

Թաղին ազքատախտամ ընկերութիւնն ալ որ տեղւոյն անմիջական ազքատները հոգալու ազնիւ գործին մէջ չուզեր միւս-ներէն վար մնալ, ինքն ալ իր հաւասն հանգանակութեան ձեռնարկեց ու ամեն ժամանակէ աւելի արդիւնաւոր եղաւ։ Մեր մէջ խնամակալութիւններու կատարած դերը անհամեմատ բարձր է, վասն որի կոչուած են չէ թէ ձեռքը բանալով փողոցները մուրացկանութիւն ընդոներուն օգնելու, հապա այն ճշմարտապէս հացակարօտ ու անմուտնչ ազքատներուն, որոնք հարութեան չեն համարձակիր բացէ բաց ձեռք կարկառել ողորմութիւն մուրալու, և ակամային կը սեղմեն թշուառութեան անողորմ կլափին մէջ ոգորելով։ Ճշմարիտ թշուառութիւնը մութ սենեակներու անկիւնը հեծող գաղտուղ թշուառութիւնն է, և անոր սփոփանք տալու համար եղած ձեռնարկն ալ ամենէն աստուածահաճոյ գործը։

* * *

Ազգ. հիւանդանոցին գրամական նպաստ մը ընելով Մնուանդի եւ Զատկի տօներուն առթիւ բազմաթիւ այցելութիւններու տաղտուկէն ձերձ մնալու սովորութիւնը օգտակար գաղափար մը ներշնչեց Հապգիւղի վարժարանին հոգաբարձութեան։ Ո՛ր թաղեցին որ կ'ուզէ Մնուանդի ուսանդական այցելութեան յաղնութենէն ձերձ մնալ, թող հինգ կամ տասը դրուշի վճարում մը ընէ վարժարանին։ Պէտք է գիտնալ սակայն որ այս վճարումով միայն գեղին մէջ կատարուած այցելութիւնները կրնան զանց առնուիլ։ գեղին շրջանակէն դուրս հինգ դրուշի այս նուիրատուութիւնը արդեւք մը չի կրնար ըլլալ այցելութիւններու։

Կիրակի օրն արդէն իսկ զարձագրութեան սկսաւ այս գաղափարը, և իսկոյն հարիւր դրուշէն աւելի հաւաքուեցաւ։ Հաւանական է որ միւսիւ Մնուանդ չորս հինգ հարիւր դրուշ հաւաքուի, և այն ատեն այս գումարով հոգաբարձութիւնը պիտի գնէ զպրոցական դասագիրքեր, թուղթ, գրիչ, միւռն և այլն, այն աշակերտներուն որոնք այս անհրաժեշտ պիտոյքները չկրնալով անձամբ հայթայթել՝ պէտք եղած կանոնաւորութեամբ և արդիւնաւորութեամբ չէին հետեւեր աւանդուած դասերուն։

Հետեւապէս կը խնդրուի այն Հապգիւղցիներէն որոնք չեն ուզեր այցելութեանց անվերջանալի պտոյտէն յոգնելու, հանին թաղական խորհրդարան երթալ և քառորդ մը տալով արձանագրել տալ իրենց անունը։ Անուղղակի կերպով նպաստած պիտի ըլլան զպրոցին զարգացմանը, որովհետեւ ամեն նպատամբ արդէն մեծ պէտք ունի զարգանալու։

ԵՐՈՒԱՆԴ

ԱԿՀԵՏՍՑԱԾ ԴԷՄՔԵՐ

ԿԱՄԱՐԱԿԱՑ գիւղ (Ակն)
1 դեկտեմբեր 1895

Անցեալ ամսոյ 27ին գիւղիս կեդրոնէն հրդեհ ծագելով և քանի մը ճիւղերու բաժնուելով՝ մոխիր դարձուց 30 տուն որք գիւղիս ըստ քանակի՝ 1/2ը, ըստ արժէքի 1/3ը կը համարուէին։

Նիւթական կորուստը շատ մեծ է գիւղիս արդի կացութեան բաղդատմամբ. 30 հազար ոսկւոյ կը յանգի. նախ՝ քաղաքի ազդայինք փութային օգնութիւն հասցնել կարօտելոց և այժմ թաղապետութենէն հայ կը բաշխուի։

Կամարակացին միայն տուներու կահ կարասեաց և այլոց կորուստը չէ որ կողբայ. այլ գիւղին վարժարանի Ա. դասատու Երիմիա Էֆ.ի յանկարծական մահը։ Հանգուցեալը հազիւ 30 տարին բոլորած էր. իր նախնական ուսումը գիւղին վարժարանին մէջ ստացած էր և անխոնջ յարատեւ աշխատութեամբ և ինքնուսութեան սկզբունքով յառաջացած. հայերէն, թուրքերէն և ֆրանսերէն իրենց ճիւղերով հրահանգիչ եղանակաւ կը դասախօսէր. իր աշակերտներէն մէկ քանին այսօր կեդրոնական վարժարանի մէջ իրենց ուսումը կը կատարեալագործեն։

Անօգնական կը թողու ծերունի մայր մը, երկու որբ և ամուսին մը (Դպրոցասէր Տիկնոջ ընկերութեան վարժարանի ընթացաւարտներէն Զր. Ոսկան)։

Հրդեհի փլատակց տակ մնալով մեռաւ կին մը, և քանի մը անձինք ծանր եւ խեթեւ կերպով վիրաւորուեցան որք այժմ կը բուժուին։

Ցիշատակութեան արժանի է նաեւ Խերեան Պ. Մարկոսի միամօր երիտասարդի մահը որ անմխիթար թողուց իւր ծերունի ծնողքը։

Դպրոցնիս եւ եկեղեցիներս մասամբ ազատուելով հրդեհի աւերիչ ճանկէն՝ նորոգութեան կարօտ լինելուն փակուած են այժմ. ժողովուրդը հոգեւոր մխիթարութիւն գտնելու համար մօտակայ գիւղերու եկեղեցիները կընայ յաճախել. բայց դպրոցական սանո՞ւնը՝—մնաց պաշարէն աւելի սնունդի և զիրենք պատսպարելու համար հագուստի պէտք ունին, մանաւանդ այս սառնակաշունչ եղանակին մէջ։

ՆՈՐԻՆ

ԹԵՐԹՕՆ «ԱՐԵՎԵԼՔ»Ի (43)

ԲԻԷՌ ՏԷԼՔՈՒՌ

ԴԱՏԱԿԱՆ ԳԱՂՏՆԻՔ ՄԸ

—Բայց, պարոն, կարծեմ կը մոռնաք թէ ես բան մը չեմ ծածկեր մեծ հօրմէս։

—Հաւատայէք, օրիորդ, որ շատ լուրջ պատճառներ ունիմ պնդելուս. նորէն կ'ըսեմ, խնդիրը Մաքսիմին վրայ է։

—Լաւ, պատասխանեց մանկամարդ աղջիկը. և ոտքի ելլալով՝ հրաման ըրաւ իր սենեկապանուհիին թէ՝ ով որ գար՝ մէկ քանի վայրկեան սպասցուներ։ Ցետոյ մարքիզին դառնալով.

—Մտիկ կ'ընեմ, պարոն։

—Օրիորդ, ըսաւ Պոնէօյլ ծանր շեշտով մը, տիւռը լուր մը պիտի տամ ձեզ։

—Մաքսի՞մ, ըսաւ Ալիս մէկէնիմէկ ոտք ելլալով, առանց ուրիշ խօսք կարենալ արտասանելու։

—Ամեն բան վերջացաւ։ Հարցաքննութիւնը բոլորովին ապացուցց բարեկամիս յանցաւորութիւնը, այս գիշեր իսկ Մաքսիմ ամբաստանիչ ատենին յանձնուեցաւ։

—Ձեր դատական խօսքերէն բան մը չեմ հասկնար. ըսէք, պարոն, թէ ինչ կը նշանակեն այդ խօսքերը։

—Կը նշանակեն թէ հարցաքննիչ դատաւորը Մաքսիմի յանցաւորութիւնը բաւական հաստատած ըլլալով, փակեց իր դատաւարութիւնը և բարեկամս յանցաւոր յայտարարեց սպանութեամբ և գողութեամբ։ Ուստի դանիկա կը ղրկէ տեղեակ մը որ ինքն ալ Մաքսիմը պիտի յանձնէ եղեռնագործ ատենին։

—Բայց ամեն բան չէ լմնցած ուրեմն։

—Ընդհակառակն։ Դատաւորը կրնար չդատուելու հրամանագիր մը հանել. այն ատեն ամեն բան վերջացած պիտի ըլլար. անմեղ պիտի ճանչցուէր կամ, լաւ եւս, չպիտի դատուէր։ Հակառակ վճիռ մը տրուեցաւ, քննութիւնը լմնցաւ, և մնացեալը պարզ ձեւակերպութիւններ են։ Շատ հայուադէպ է որ եղեռնագործ ատենը անպարտ արձակէ ամբաստանեալ մը զոր հարցաքննիչ դատաւոր մը յանցաւոր ճանչցած է. մանաւանդ երբ այս յանցաւոր Մաքսիմի պայմաններուն մէջ գտնուի։

—Այսպէս, ճիշդ կերպով գիտէ՞ք ձեր բարեկամին կացութիւնը։

—Այդ մասին կատարելապէս տեղեկացայ. ասկից զատ, իբրեւ վկայ նշանակուելով, պարտաւորեցայ պատասխանել հարցումներու՝ որոնցմէ հասկցայ թէ ի՛նչ է ամբաստանութիւնը։

—Եւ Մաքսիմ յանցաւո՞ր է։

—Հիմա անակն կը կարծեմ։

—Այսպէս, դուք ամոր բարեկամը, կը լքէ՞ք զայն։

—Ոչ, օրիորդ, ընդհակառակն կուզամ փրկել զայն։

—Եւ դուք համոզուա՞ծ էք իր եղեռնագործ մը ըլլալուն։

—Այդ պատճառը բաւական չէ. չկրնար արդիւնք դնել արդարութեան ալաբալին... բայց ի...

—Բա՞ց ի, աղաղակեց Ալիս, մոռնալով որ առանձին էր երիտասարդին հետ, և անոր վրայ յառաջանալով խօսիլն։

Երիտասարդը աննշմարելի կերպով ժպտեցաւ։

—Եթէ, ըսաւ, կը պնդեմ Մաքսիմի կացութեան՝ սոսկալի կոմին վրայ, պատճառն այն է որ համոզիչ կուգեմ ձեզ թէ կորսուա՞ծ է։ Դուք և ձեր բարեկամները կը հաւատամ իր ոճրին, վասնզի Մաքսիմ չկրցաւ ոչ մէկ ապացոյց տալ ի նպաստ իր անմեղութեան, վասնզի ամեն երեւոյթներ իրեն դէմ են, և վերջապէս իր բնակարանէն գտեր են...

—Այո, պարոն, արդէն պատմած էք քննութեան զանազան պարագաները. գիտեմ։

Առանց յուզուելու, մարքիզը շարունակեց.

—Արդէն շատ կարեւորութիւն չունի ձեր ու իմ համոզումս. արդարութիւնն համոզուած է. մեր բարեկամը անդարձ կորսուած է։

—Կորսուա՞ծ։

—Անդարմանելի կերպով։

—Իրա՞ւ կ'ըսէք։

Շառլ, առանց նշմարել ուզելու այս խօսքերուն տարօրինակ շեշտը, յարեց.

—Ճշմարտութիւնը կ'ըսեմ, և դուք անձամբ կրնաք համոզուիլ այսօր իսկ թէ շատ ուշ է Մաքսիմն ազատելու համար։

—Շա՞տ ուշ, ոչ, ոչ, անհնարին է։

—Ոչ մէկ մարդկային զօրութիւն չկրնար արդելք դնել արդարութեան ալաբալին... բայց ի...

—Բա՞ց ի, աղաղակեց Ալիս, մոռնալով որ առանձին էր երիտասարդին հետ, և անոր վրայ յառաջանալով խօսիլն։

Երիտասարդը աննշմարելի կերպով ժպտեցաւ։

—Եթէ, ըսաւ, կը պնդեմ Մաքսիմի կացութեան՝ սոսկալի կոմին վրայ, պատճառն այն է որ համոզիչ կուգեմ ձեզ թէ կորսուա՞ծ է։ Դուք և ձեր բարեկամները բան մը չպիտի կրնաք ընել զայն փրկելու համար. բայց կայ մէկը որ, միա միակ կրնայ ազատ արձակել տալ մեր բարեկամը։

—Ի՞նչ կ'ըսէք։

—Ճշմարտութիւնը։

—Բայց պէտք է...

Մանկամարդ աղջիկը կեցաւ, և մէկէնիմէկ հանդարտելով.

—Ո՞վ է այդ մարդը, ըսաւ Պոնէօյլ մարքիզին նայելով սեւեռանօք։

Այս վերջինը տեսնելով այդ ակնարկը, ինքն ալ ելաւ և կորուկ ձայնով մը ըսաւ Ալիսի.

—Ես եմ։

Մանկամարդ աղջիկը քանի մը քայլ ետ գնաց։

—Օ՜հ, գաշեց, այդ բանը մտածեցի քիչ մը առաջ։ Նախ և առաջ կարծած էի թէ թանկագին գիւտ մը ընելով եկած էք հոս, բայց միաքս մէկէնիմէկ լուսաւորուեցաւ...

—Եւ ի՞նչ գիտցիք, ըսաւ երիտասարդը թեթեւապէս հեգնական շեշտով մը։

—Թէ ոչ միայն Մաքսիմի բարեկամն էք, այլ իր ամենէն վտանգաւոր թշնամին, թէ՝ եթէ ինձի կը ներկայանաք իբրեւ ազատիչ... ձեր բարեկամին, չահու մը համար է զոր տակաւին չեմ գիտեր։

—Լաւ ուրեմն, չէք սխալիր, օրիորդ։ Կը սիրէք Մաքսիմը. ընտրեցէք կա՛մ այդ տղուն մահը կամ իր ազատութիւնը, վասնզի ապահովապէս մահուան պիտի դատապարտուի և... գլխատուի։

Ալիս չպատասխանեց։

—Ձեզ սիրելի կեանքի մը փրկութեան միակ միջոցը, շարունակեց մարքիզը, կը բերեմ ձեզ։ Ասոր համար մէկ պայման կը դնեմ. կինս եղէք։

Ալիս ետ ընկրկեցաւ, սարսռալով որքան գարշանքէ նոյնքան սոսկումէ։

—Ձեր... կինը, թոթովեց գրեթէ մանկամարդ աղջիկը, իր յուզումն այնքան բուռն էր։

—Այդ պայմանով միայն պիտի փրկեմ Մաքսիմը։

—Երբէ՞ք։

—Կուզէք ուրեմն որ մեռնի՞։

—Պիտի մեռնի։

—Բայց խենդութիւն է, ըսաւ Պոնէօյլ, դէպի Ալիս առաջանալով։

—Կեցէ՛ք, պարոն, կը հրամայեմ։ Ա՛հ, գեռաւ հաշիւ մը ըրեր էք, յոյսերնիդ դընելով դատապարտութեան մը վրայ որ ապահովուած կ'երեւայ ձեզ։ Կը սխալիք։ Կը մոռնաք թէ ո՛վ եմ ես, պարոն։ Այո, կը սիրեմ Մաքսիմը. իմ նշանածս է։ Ձեր տեսակ մարդոց կերպովը չեմ սիրեր զայն. իմ սէրս աւելի մեծ արժէք ունի։ Իր մահը նոխամեծար կը համարիմ՝ եթէ իր կեանքը փրկել հարկ ըլլայ ամօթալի գործով մը։

—Ա՛հ, պարոն, սխալեցաք ինծի դիմելով. երեւակայեցէք թէ իմ մարմնիս փոխարէն ձեր բարձր պաշտպանութիւնը պիտի գտնեմ։ Օ՜ն անդր. իր վերջին վայրկեաններուն պիտի տեսնեմ նշանածս և երբ իրեն պատմեմ ձեր ընթացքը, չնորհակալ պիտի ըլլայ ինծի, վասնզի կը սիրէ զիս։ Մեր միութիւնը ուրիշ կերպ պիտի ըլլայ. մանը. պիտի նուիրագործէ զայն։

—Բան մը չպիտի կրնաք ընել զայն փրկելու համար։ Բայց կայ մէկը որ, միա միակ կրնայ ազատ արձակել տալ մեր բարեկամը։

—Ի՞նչ կ'ըսէք։

—Ճշմարտութիւնը։

—Բայց պէտք է...

Մանկամարդ աղջիկը կեցաւ, և մէկէնիմէկ հանդարտելով.

—Ո՞վ է այդ մարդը, ըսաւ Պոնէօյլ մարքիզին նայելով սեւեռանօք։

Այս վերջինը տեսնելով այդ ակնարկը, ինքն ալ ելաւ և կորուկ ձայնով մը ըսաւ Ալիսի.

—Ես եմ։

Մանկամարդ աղջիկը քանի մը քայլ ետ գնաց։

—Օ՜հ, գաշեց, այդ բանը մտածեցի քիչ մը առաջ։ Նախ և առաջ կարծած էի թէ թանկագին գիւտ մը ընելով եկած էք հոս, բայց միաքս մէկէնիմէկ լուսաւորուեցաւ...

—Եւ ի՞նչ գիտցիք, ըսաւ երիտասարդը թեթեւապէս հեգնական շեշտով մը։

—Թէ ոչ միայն Մաքսիմի բարեկամն էք, այլ իր ամենէն վտանգաւոր թշնամին, թէ՝ եթէ ինձի կը ներկայանաք իբրեւ ազատիչ... ձեր բարեկամին, չահու մը համար է զոր տակաւին չեմ գիտեր։

—Լաւ ուրեմն, չէք սխալիր, օրիորդ։ Կը սիրէք Մաքսիմը. ընտրեցէք կա՛մ այդ տղուն մահը կամ իր ազատութիւնը, վասնզի ապահովապէս մահուան պիտի դատապարտուի և... գլխատուի։

Ալիս չպատասխանեց։

—Ձեզ սիրելի կեանքի մը փրկութեան միակ միջոցը, շարունակեց մարքիզը, կը բերեմ ձեզ։ Ասոր համար մէկ պայման կը դնեմ. կինս եղէք։

Ալիս ետ ընկրկեցաւ, սարսռալով որքան գարշանքէ նոյնքան սոսկումէ։

—Ձեր... կինը, թոթովեց գրեթէ մանկամարդ աղջիկը, իր յուզումն այնքան բուռն էր։

—Այդ պայմանով միայն պիտի փրկեմ

Կ. ՊՈԼԻՍ, 3/15 ՅՈՒՆՈՒԱՐ 1896

Քաղաքական կացութիւն

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ ԹՐԱՆՍՎԱԱԼԻ ԽՆԴՐՈՅՆ ԱՌԹԻՒ

Վիլհելմ Կայսր հեռագրին առ Պ. Քրիւկեր՝ ընդհանուր ապշութիւն պատճառեց Փարիզի մէջ։ Բայց հաճութեամբ խառն ապշութիւն մ'էր այս, զի հարուածը վերջապէս Անգլիոյ դէմ էր։ Ոչ միայն Գերմանք, ոչ միայն Ռուսք, հակառակորդք անգլ. քաղաքականութեան, այլ բոլոր Եւրոպա գոհ է Տքր. Ճէյմսընի խայտառակութեան և Պոէրական յաղթութեան համար։ Բայց Ֆրանսացիք այս խնդրոյ մէջ Գերմանաց չափ հականգլիական չեն։ Ֆրանսացիք կ'ընդունին թէ Թրանսվալի մէջ գաղթականք գանգատի արդար պատճառներ ունէին։ Ֆրանսացիք մէկ ու կէս միլիառ ֆր. յատկացուցած ըլլալով Թրանսվալի հանքերուն կամ թուղթերուն, հոգածու են հանդարտութեան պահպանման այն երկրի մէջ։ Ֆրանսացիք գոհ չեն տեսնելով որ Պոէրք կ'ուզեն գերման սպայեր բերել տալ, նաև Ֆրուքի թնդանօթներ, որովհետ Թրանսվալ և թէ Օրանժի ազատ երկիրը գերմանական գաղութ մը կրնան դառնալ օրին մէկը։

* * *

Վիեննայի այն լրագրերն որք կասկածով կը նային գերման քաղաքականութեան, այս մասք կը խօսին Կայսեր հեռագրին առթիւ։ Գերման քաղաքական գործիչներու համար Թրանսվալ Արքիմեդեան կէտն է որուն յենլով կը յուսացուի հիմնել գերման գաղթային Տէրութիւն մը ի Հարաւային Ափրիկէ։ Գերմանիա նախ պիտի համոզէ զԹրանսվալ՝ գերման թեւակոփութեան ներքեւ մտնելու, և պատշաճ ժամանակամիջոցէ մը ետքը Թրանսվալ գերման պաշտօնեաներու ձեռամբ քաղաքական և զինուորական նոր կազմակերպութիւն մը պիտի ստանայ։ Գերման սպայներ հեղհեղէ պիտի ղրկուին։ Գերման դրամատէրներ, երկրագործներ, ագարակապաններ, ձեռնարկուներ պիտի արշաւեն հոն, և ի վերջոյ Հարաւային Ափրիկէ գերմանական երկիր մը պիտի ըլլայ վոխանակ անգլիական երկիր մ'ըլլալու։ Թրանսվալի Հանրապետութիւնը պիտի դադրի հոլանտական երկիր մ'ըլլալէ։ Գերմանք կը համակրին Պոէրներուն ոչ թէ զովհետեւ այս հոլանտական սերունդը գերմաններուն ազգական են, այլ քաղաքականութեամբ հեռանկար հաշիներով։ Բայց Լորտ Ռոզբրի ոչ շատ յառաջ յայտարարեց թէ «Թրանսվալի վրայ միայն անգլիական թեւակոփութիւն կրնայ հաստատուիլ»։ Այս է Անգլիացւոյ տիրող կարծիքը։

* * *

Եթէ Պ. Քրիւկըր կախել տար կամ հրացանի բռնել տար զՏքր. Ճէյմսընն և ընկերները, կ'ըսուի թէ միջազգային օրէնքով Անգլիա բան մը պիտի չկրնար ըսել։ բայց հետեւանքը պիտի ըլլար Պոէրաց դէմ անգլիական աւելի զօրեղ շարժում մը, և Հարաւ—Ափրիկէի մէկ ծայրէն միւսն, Անգլիացիք և Պոէրք զիրար պիտի զարնէին։ Պոէրք խստութեան այնպիսի միջոց մը արդարացնելու համար օրինակ մը կրնային ցուցնել, որովհետեւ ցայսօր կը լրնին գարուս սկզբան այն ահարկու օրն յորում Բաւեյուսաց արեւելեան Նահանգին Պոէրական ապստամբութեան պետերը կախուեցան հրամանաւ անգլ. իշխանութեանց։ Բայց Պոէրք թէեւ բիրտ, այլ վայրագ կամ անգութ չեն։ Խորապէս տարսրսուած են քրիստոնէական սկզբունքով։ Եւ յետոյ, իրենց գեղջուկի եռեւոյթին ներքեւ բաւական նրբամիտ քաղաքագէտ են, և հասկցան որ Անգլիացիներուն երկրորդ կամ երրորդ անգամ ըլլալով յաղթելէն ետքն անոնց հետ ներողամտութեամբ ու վիհանձնութեամբ վարուելով գերերը ներքեւն պիտի առնուին», այսինքն՝ անգլ. հանրային կարծիքն իրենց կողմ պիտի շահին, որով իրենց երկրին անկախութիւնն աւելի ապահովապէս պիտի պաշտպանեն ազգայ անգլ. ոտնձգութիւններու դէմ։

ՊՈՏԵՐԱԶՄԱԿԱՆ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԹԻՒՆՔ ԱՆԳԼԻՈՅ՝ ԹՐԱՆՍՎԱԱԼԻ ԽՆԴՐՈՅՆ ԱՌԹԻՒ

Երեկի սուրհանդակաւ առնուած լրագիրք կը հաստատեն թէ Անգլիա լրջօրէն պատերազմի պատրաստութեանց ձեռնարկած է, այն հականգլիական ձգտումներու առջեւ զորս ուրիշ Տէրութեանց կողմէ կը տեսնէ, Թրանսվալի խնդրոյն առթիւ։ Նոյն իսկ Ռուսիա որ շահ չունի Հարաւային Ափրիկէի մէջ, հականգլիական լեզուաւ կը խօսի Տքր. Ճէյմսընի արշաւանքին առթիւ, ինչպէս Պ. Քիվլէնի պատգամագրին ժամանակ։ Միջերկրականի նաւատորմին ի Մալտա համախմբումը նոյն պատերազմական պատրաստութեանց կը վերաբերի։ Վեց մեծ և փոքր զրահաւոր բալկայեալ շրջուն նաւախմբին պատրաստումն հեռագիրը ծանուցած էր։ Այս նաւեր երեկ ճամբայ ելան Անգլիայէն։ Աշանդիներու ծովեզերքը ղրկուած մարտանաւք Նաւարանի հրամանաւ փութացին դէպ ի Թրանսվալի ծովեզերքը (Տէլկոա ծովախորշն)։ Ուրիշ մեծ և փոքր հինգվեց մարտանաւեր ալ փութոյ պնդութեամբ դէպ այն կողմն կ'առաքուին։ Մանչի հսկայ զրահաւորք շարժուն վիճակի մէջ կը դրուին։ Սովորականէն աւելի իբր 10,000 արհեստաւորներ և բանուորներ գիշեր ցերեկ կ'աշխատին անգլ. նաւարաններուն մէջ։ յառաջ մղելու նաւային պատրաստութիւններն։ Ամեն զրահաւորք որոց լմննալուն քիչ մնացած էր, շուտով կը սպառազինուին։ Հարաւ-Ափրիկէի անգլ. պետական զօրաց սպարապետ Կուտէնրք զօրավարին հրամանաց ներքեւ գտնուելու համար ամեն կողմէ զօրք կը ղրկուի Բարեյոյս։

* * *

Անդին, Վիլհելմ Կայսր ի Բոցատամ իւր քով կանչեց վարչապետ Հօէնրօէ իշխանն և ծովային ու պատերազմական նախարարներն ու բարձրաստիճան պաշտօնակալները, խորհելու թէ ի՞նչ միջոցներ ձեռք առնուլ պէտք է եթէ Անգլիա զօրք հանէ Տէլկոայի ծովախորշն, ուր Գերմանիա երկու մարտանաւ մնայն ունի այս պահուս։ Գերման լրագիրք կը կարծեն թէ Անգլիա միտքը դրած է գրաւել զԹրանսվալ իբրեւ ապահովութիւն 1884ի դաշնագրին գործադրման։ Ոմանք խորհուրդ կուտան Բորդուկալի՝ քանզել Եոհաննէսպուրկէ Տէլկոայի ծովախորշն ի Լուրենսօ-Մարքուէս տանող երկաթեայ գիծն։ Այլք կ'ըսեն թէ Գերմանիա պէտք է իւր զօրքն անցուցնէ անգլ. Պէչուանալանտ, Ուոլֆիշի ծովախորշը զօրք հանելով, եթէ Անգլիա բռնաբարէ Բորդուկէզներուն կամ Թրանսվալի երկիրը։

Վիրդորիա Թագուհին որոշած ըլլալով ներկայ ձմրան վերջը դարձեալ նիս երթալ՝ դարուն հոն անցուցնելու, ինչպէս ըրած էր անցեալ տարի, Ֆրանսական կառավարութիւնը շնորհակալութիւն յայտնեց Ն. Վեհափառութեան, և հաւատաց թէ իւր հանդարտ կացութիւնը հոն ամենայն ինչ պիտի նպաստէ Բանտարի ազիւրը ցամքելէն ետքն, կ'երեւի թէ դրամ չտրթելու վարժուած բոլոր այս աղտոտ գործիչներ, Հրեայ կամ ոչ, երեսփոխան կամ խմբագիր, սեղանաւոր կամ ծերակուտական, ինկեր են խելք Լէպօտիի միլիոններուն վրայ, և անոր խելք սովրեցնելու, կամ անոր դրամը շահագործելու պատրուակին ներքեւ, թերեւ ատուն միլիոններն իրենց կոկորդն անցուցեր են։ Խմբագիրները մասնաւորապէս մշակեր են դանդաղի ճիրան, այսինքն՝ սպառնալով տուն թէ իւր այս կամ այն գործը կամ յարաբերութիւնը պիտի նշաւակեն, և սեղանաւորները՝ մշակելով Սակարանի ճիրան, այսինքն՝ իբր թէ արժեթղթի խաղալով տուն անուամբ, և անոր դրամը կորնչցնելով։

ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ ԿԱՅՍՐՈՒՀԻՈՅՆ քոյրն է Բրունսիոյ Լէոբոլտ իշխանին կինն, որ այս օրերս քիչ մնաց պիտի խեղդուէր լիճի մը մէջ։ Ի Բոցատամ՝ որոյ վրայ կը չմնկէր։ Իշխանն այս առթիւ իշխանուհւոյն դէմ խստացած ըլլալով, Պերլինի լրագիրը կը գրեն թէ Վիլհելմ Կայսր 15 օր իւր ապարանքէն դուրս չելնել հրամայեր է իշխանին։

ԴՆՁՈՒՆԵՐՆ Ի ՀՈՒՆԳԱՐԻՈՅ

1894ի սկիզբն Հունգարիոյ Դնչուներուն մարդահամարը կատարուած էր, և արդիւնքը՝ ճիշդ երկու տարի ետքն՝ անցեալ շաբթուն հրատարակեցաւ Փէշթայի կառավարութեան կողմէ։ Հունգարիոյ մէջ Դնչուներու թիւն է 274,940։ Ասոնց գրեթէ կէսն հաստատաբնակ է քաղաքներու և գիւղերու մէջ, մինչ միւս կէսը կը շարունակէ իրենց ցեղին աստանդական կեանքը։ 104,750 դնչուներ կրնան մաճառերէն խօսիլ, 67,046ը ռումանիերէն, 9,857ը պատուներէն, 5,861ը սերպերէն, 2,396ը գերմաներէն և 2,008ը ռութեններէն։ 82,045 դնչուներ կը շարունակեն խօսիլ միայն դնչուերէն, կամ ռումանի բարբառն, որոյ բառարանն ու քերականութիւնը չինած է աբեհիդուքս մը կայսերական գերդաստանէն։ Այս լոկ դնչուերէն խօսող հատուածը բնաւ չէ խառնուած ուրիշ շրջակայ ազգութեանց հետ։ Այսպիսիք ամենէն աւելի աստանդական մասին մէջ կան, որոյ 100ին 62ը լոկ դնչուերէն կը խօսի։ Իրենց մէջ կան ընդամենայն 59,000 տղայք որք դպրոցական տարիք ունին, քայց ասոնց 40,000ը ցարդ խուսափած է դպրոցէ, թէև նոյն իսկ Դնչուներու տղայքը դպրոց ղրկել հրամայող օրէնքն յոյժ սաստիկ է։ Գալով ասոնց կրօնին, 100ին 48ը կաթոլիկ են, 100ին 11ն յունադէս կաթոլիկ, 100ին 13ն օրթոտոքս և 100ին 23ը բողոքական։

ՊԱՌԼԿԱՐԱԿԱՆ ԴԻՐՔՆԵՐ

Իշխանապետութիւնն օրինագիծ մը պիտի ներկայէ Սոպրանեէին, ոսկեդրամի շրջաբերութիւն հաստատելու համար երկրին մէջ, 20 միլիոն ֆր.ի արծաթ դրամ հաւաքելով հրապարակէն, և ոսկի գնելով։

—Պ. Նէլիտով իմացուցեր է Պուլկարաց Ամեն. Եկեղեցին թէ երբ Պօրիս իշխանին օրթոտոքս մկրտութիւնը տեղի ունենայ, Ռուսիոյ կողմէ Օպրուչէվ զօրավար ներկայ պիտի ըլլայ արարողութեան, և պիտի տեղեկագրէ Կայսեր։

ՀԵՌԱԳԻՐ

ԹՐԱՆՍՎԱԱԼԻ ԽՆԴԻՐԸ

ԲՐԵԴՈՐԻԱ, 13 Յունուար։— Սրբ Ռ. Հէլի-Հէչինսըն, կառավարիչ Նադալի և Զուլուստանի, հոս եկաւ, ի խորհրդակցութիւն Սրբ Հ. Բոպինարի հետ, կուսակալ Բարեյուսոյ։

—Տքր. Ճէյմսընի հրոսախմբին պատկանող զինուորք, Պոէրաց կողմէ ազատ արձակուելով, Նադալ գացին, ուստից Անգլիա պիտի փոխադրուին, անոնց Ափրիկէի մէջ ներկայութիւնն այլ ևս անպատշաճ դատուելով։ Անոնց ետեւէն պիտի ղրկուին գերի բռնուած սպայներն ալ։

ԵՌՀԱՆՆԷՍԲՈՒՐԳ։— Նախագահ Քրիւկըր, Յայտարարութեամբ մը, կը հրաւիրէ քաղաքացիներն այժ տալ Հանրապետութեան, և զԹրանսվալ այնպիսի երկիր մը դարձնել ուր ամեն ազգութիւնք եղբայրաբար կարենան բնակիլ։ Պոէրներուն զէնքի տակ առնուիլք դադրեցաւ։

ՔԷՔ-ԹՈՒՆ։— Պ. Սիսիլ Բոտս Քիմպըրլի հասաւ։ Շնորհակալութիւն յայտնելով իրեն եղած պիրալիր ընդունելութեան համար, ըսաւ թէ կը յուսայ տակաւին աշխատիլ ի բարօրութիւն երկրին։

ԼՈՆՏՈՆ։— Լորտ Սալիսբրի մտադիր է մանրամասն տեղեկութիւններ հաղորդել Խորհրդարանին Վէնեցուէլայի և Թրանսվալի վրայ։

—Անհիմն է Վիքտորիա Թագուհւոյն հիւանդութեան լուրը։ Նախընթաց օրն և երէկ կառքով պտոյտներ ըրաւ։ Յ'Օսպորն հոգեւոր պաշտամանն ներկայ էր։

—Մոնոպոլի հիմա կ'ըսէ թէ Անգլիոյ և Գերմանիոյ յարաբերութիւնք առաջուան չափ լաւ են։ (Արդէն առաջ լաւ չէին այնքան)։ Վիլհելմ Բ.ի հեռագիրն առ Քրիւկըր Գերմանիոյ արտաքին քաղաքականութեան մասին նոր ուղղութիւն մը չի ցուցներ։

—Լրագիրք ոմանք կը կարծեն թէ Անգլիոյ քաղաքականութիւնը նոր ուղղութիւն մը կ'առնուայ Ֆրանսայի հետ բարեկամական յարաբերութիւնք կը շեշտուին, որով ի մասոյ յայտնի լուծում մը պիտի ունենան այլ և այլ խնդիրներ։ Նաև Ռուսիոյ հետ մերձեցում մը յառաջ բերել կ'աշխատուի։ Լորտ Սալիսբրի այս մասք տեղեկութիւններ տուեր է նախարարական վերջին խորհրդի մէջ։

ՈՒԱՇԻՆԳԹԻԷՆ։ — Ծերակոյտին կողմէ կարգուած այն մեծայուն յանձնաժողովն որ յատկապէս արտաքին գործերով կը զբաղի և երկրին արտաքին ապահովութեան վրայ մեծ ազդեցութիւն ունի, Միաց. Նահանգաց յարաբերական խնդիրներով զբաղելով, որոշեց որ Խորհրդարանն ուժգնապէս շեշտէ Մոնրոէի վարդապետութեան կիրառումը։ Սոյն մասք առաջարկներ բերելու համար մասնախումբ մը կարգեց։

ՍԻՏՆԵԾ։— Հարաւային Նոր Կալէսի վարչապետ Պ. Ռիտ Աւստրալիոյ ամեն գաղթային կառավարութեանց անուամբ հեռագրեց առ Լորտ Սալիսբրի թէ Աւստրալիա համամիտ է Մայր-Հայրենեաց հետ թէ Մեծին Բրիտանիոյ և իւր գաղթականութեանց գործերուն ո՛ և է օտար միջամտութիւն պէտք չէ ընդունուի։

ՔԷՔ-ԲՕՍԻ-ԲԱՍԼ (Աշանդիի ծովեզերքը)։— Թագուհւոյն փեսայ Պադենպերկի Հէնրի իշխանը ծանր հիւանդ ինկաւ տեղեր՝ դէպ ի Քումասի (Աշանդիներու մայրաքաղաքը) գացած պահուն, և մեռաւ ի Բրահուս։

ՎԱՐՁՈՒ ԵՒ ԾԱԽՈՒՏ ՏՈՒՆ

Օրթաքէօյ, Թաշ-Եէրտիվէն, ծովակայեաց, եւրոպական ոճով կառուցուած քարաշէն հոյակապ տուն մը ծախու է և վարձու կը տրուի։ Ունի 14 սենեակ, բաղնիք և ընդարձակ պարտէզ։ Դիմել Արէ-Եէրի խմբագրատունը։ 11—20

ԱԶԳԱՅԻՆ

ԼՈՒՐԵՐ

Թիֆլիսէն կը ծանուցուի թէ Ամենայն Հայոց Հայրապետը հոն կուգայ Ս. Մենդեան Պատարագը կատարելու Վանքի Մայր Եկեղեցւոյն մէջ։

ԸՆԹԵՐՑՈՒՄԸ ԻԲՐԵՒ ԴԵՂ

Ղալաթիոյ Ռէսդին կողմէ կը ծանուցուի մեզ թէ պատրաստ են այնտեղ ձգուելիք տեղական հայ թերթերն հաւաքել, Հիւանդանոցի պաշտօնէին յանձնելու համար օրը օրին։ Միանգամայն կը նուիրեն իրենց առօրեայ Արէ-Եէրը։

* * *

Եէսի-Գուլէէն, Օվանջեան ընտանիքն իր ստացած առօրեայ Արէ-Եէրը յատկացուցած է Ս. Փրկչի Հիւանդանոցի պատսպարեալներուն։

Ընդհին Լուրեր

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆՔ. — Արտաքին գործոց նախարարութեան Մէջթուպճի անուանեցաւ նոյն նախարարութեան դիւանատան տնօրէն Մուսթաֆա Միւնիր պէյ, որուն յաջորդեց նոյն դիւանատան առաջին քարտուղար Բէուֆ պէյ։

Եանեակի նահանգին կուսակալի օգնական անուանեցաւ Բեգրպուրկի օսմանեան դեսպանատան նախկին խորհրդական Խրիստիի էֆէնտի։

Մանասդրի նահանգին կուսակալի օգնական անուանեցաւ Սթէֆանաքի պէյ։

Երրորդ կարգի Մէճիտիէ պատուանշան տրուեցաւ Էնկիւրիի նահանգին ոստիկանզինուորաց հրամանատար Էտհէմ փաշայի։

Չորրորդ կարգի Օսմանիէ՝ Դարբիզիի ոստիկանապետ Խայրի էֆէնտիի։

Ի Բ. ԴՈՒՌՆ. — Սերպիական դեսպան Պ. Վլատան Եօրկէվիչ երեկ Բ. Դուռը գնաց և տեսակցեաց Բարձր. Մեծ-Եպարքոսին ու Արտաքին գործոց Վեսմ. նախարարին հետ։

ԱՆԱՏՕԼՈՒԻ նահանգաց մէկ քանի՝նեբուն մէջ պատահած դէպքերէն վշասուողներուն օգնելու համար կազմեալ յանձնաժողովն, երէկ, երրորդ անգամ ըլլալով, ի նիստ գումարեցաւ և խորհրդակցութիւններ կատարեց։

Ի ԿԱՅՍ. ՊԱԼԱՏ.— Երեկ իրիկուն կայսերական պալատն մէջ հացկերոյթ մը տրուեցաւ ի պատիւ իտալիական դեսպան Բանա ասպետին։ Ներկայ էին նաև Բարձր. Մեծ-Եպարքոսն ու Սպարապետը, Ծովային Վեսմ. նախարարը, Պետական Խորհրդոյ Վեսմ. նախագահը, Արտաքին գործոց Վեսմ. նախարարը, Թնդանօթարանի Վեսմ. վերատեսուչը, պալատական պաշտօնատարք և դեսպանին հետեւորդք։

ԱՐԻՖ ՊԷՅ.—Կայս. Իրատէի մը համձայն, Կ. Պոլսոյ կեդրոնական հրամանատար Ֆերիդ Բեգիմի փաշի որդին Արիֆ պէյ կայս. անձնական յիսանապետաց կարգը դասուած է։

ՆԱՀԱՆԳՆԵՐԸ զրկուած յանձնաժողովոյ մէկ մասն, կ'ըսէ Իքդամ, դոր կը կազմեն Սամի պէյ, Ֆերիդ Ապտուլլահ փաշա ու Բիւշրի էֆէնտի, ցարդ Տիարպէքիր կը գտնուի և ցնոր տնօրինութիւն հոն պիտի մնայ։

ՄԱՀՄՈՒՏ ՃԷԼԱԼԷՏԻՆ ՓԱՇԱ, նախարար Առեւտրական և Հանրակրթութեանց, հիւանդ ըլլալով մէկ քանի օրէ ի վեր բացակայ կը գտնուի իր պաշտօնատեղիէն։

Ռէժիի վարչութեան դեկտեմբեր ամսուան հասոյթն եղած է 182,000 օսմանեան ոսկի։

ՄԵԿՆՈՒՄ.—Երկուշաբթի օրուան ճեպընթաց կառախումբով մայրաքաղաքէս մեկնեցան՝ Ֆրանսական դեսպանատան քարտուղարներէն Պ. Պօր ու Ֆրանսի կառավարութեան սուրհանդակ Պ. Նիքոլա՝ ի Փարիզ և Անգլիոյ Թագուհւոյն սուրհանդակ Պ. Սէյմուր՝ ի Լոնտոն։

ԵՐԶՐՈՒՄԻ անգլիական հիւպատոս Պ. Ռ. Վ. Կէյթ, որ մայրաքաղաքս եկած ու ամուսնացած էր, առջի օր Լոնտոն ուղեւորեցաւ իր կնոջը հետ։

ԱՆԳԻԱԿԱՆ դեսպանատան քարտուղարներէն Պ. Լիսթէր, որ արձակուրդով բացակայ կը գտնուէր, երէկ առտու մայրաքաղաքս դարձաւ։

ՈՉԽԱՐԻ ՄԻՍ.—Լ. Հէրբլոթ ըսելէ յետոյ թէ Գարաման կոչուած ոչխարներու վրայ հիւանդութիւն մը երեւան եկած է, ձեռնհաս իշխանութեան ուշադրութիւնը կը հրաւիրէ մայրաքաղաքիս մէջ ծախուած Գարաման ոչխարի միսին վրայ։

ՆՈՐ ԼՐԱԳԻՐ.— Այսօր պիտի սկսի հրատարակուիլ իտալերէն Լա Ռասէնեա Իտալիանա անուն լրագիր մը։

ԹԷՆՊԷՏԻՒ ՌԷժիին ընկերութիւնը իր գործառնութիւնները դժուարացնող ինչ ինչ կէտերու մասին ծրագիր մը մատուցած էր Բ. Դրան, սակայն ցարդ նկատողութեան առնուած չէր։ Արդ, ընկերութիւնը, երկրորդ ծրագիր մը մատուցանելով, յայտարարած է թէ պատրաստ է՝ խնդրոյ նիւթ եղող կէտերը համաձայնութեամբ կարգադրելու համար՝ բանակցութեանց ձեռնարկել և նոյն իսկ ի պահանջել հարկին նոր պայմանագրութիւն մը կնքել։

Պ. ՕՊՈՒԱՆՕ, տնօրէն Օսմ. Պանքի Փարիզու ճիւղին, որ մայրաքաղաքս կը գտնուի, յառաջիկայ երկուշաբթի օր Փարիզ պիտի ուղեւորի։

ՊԷՐՈՒԹի լրագիրք կը ծանուցանեն թէ Սէվիսէի մէջ Շէյխ Շէպլի էլաթրաչ հացկերոյթ մը տուեր է օսմանեան զինուորաց ու անոնց հրամանատարներուն, թէ զինուորական նուագածուներու խումբը նուագեր է և թէ հրամանատարք ալ յետոյ սեղան մը տուեր են, որուն ներկայ գըտնուեր են Շէյխն ու տեղւոյն երեւելիք։

—Դամասկոսէն կը գրեն թէ այդ Շէյխն հնազանդութիւն յայտնելէ և իրեն պատկանող ժողովրդեան համար չորս օր պայմանաժամ ուզելէ յետոյ, երեք օր ալ պահանջեր է, որով, կը յարեն Պէրութի թերթերը, կը հասկցուի թէ այդ պահանջ մեքենայութեան մը վրայ հիմնուած էհետեւաբար այդ Շէյխն առոր արդար պատիժը պիտի կրէ։

—Բէճէպ 20 թուականաւ առնուած նամակէ մը կերեւի թէ Հօրանի կողմերը գտնուող օսմանեան զինուորք Սէլիմատի կողմերը յառաջանալով հնազանդեցուցեր են այն չորս գիւղերն, որոց ժողովուրդն հնազանդութիւն յայտնած էին։

ԴԱՏԱԿԱՆ բարենորոգմանց յանձնաժողովն երէկ գումարուելով խորհրդակցութիւններ կատարեց։

ՔԱՂԱՔԱՑԻՆ պաշտօնէից հանդստեան թոշակի սնտուկին վարչութիւնը ամսաթոշակներ յատկացուցած էր երկու հարիւր տասնըհինգ անձանց։ Կայս. Իրատէ մը վաւերացուցած է այդ որոշումը։

ՍԷԼԱՆԻԿ Տէսէդաճի երկաթուղւոյ գծին շինութիւնն ի մօտոյ պիտի աւարտի։ Ընկերութեան վարչական ժողովը գումարելով, խորհրդակցութիւններ պիտի կատարէ փոխադրութեանց սակայցը բարեփոխելու համար, այնպիսի եղանակաւ մը, որով կարելի ըլլայ մշտի ծովու ճամբով կատարուած փոխադրութեանց հետ։

ԿԻՒՄԻՒՇԽԱՆԷԻ գաւառին նորընտիր կառավարիչ Բէշիա պէյ առջի օրն իր պաշտօնատեղին ուղեւորեցաւ։

ԻԶՄԻՐԻ առեւտրական հրապարակին վրայ հետեւեալ տեղեկութիւնը կը հաղորդուի դեկտ. 29 թուականաւ.

Նահանգին ներսերէն տեղեկութիւն կուգայ թէ միշտ օգտակար անձրեւներ կը տեղան։ Այժմէն կարելի է հաստատել թէ աշնան հունձքերը ապահովուած են, սակայն բաղձալի է որ ներկայ խոնաւութեան յաջորդէ ցուրտ և չոր եղանակ մը։ Նահանգին բարձր դիրք ունեցող տեղերուն վրայ անցեալ տարիէն աւելի ձիւն տեղացած է։

Հակառակ տօնական օրերու, առեւտրական հրապարակը անգործ չմնաց։ Բաւական պղինձ գործեր եղան ափիոնի, խոզկաղինի, գաբիի, բամպակի և չամիչի վրայ։

225 կողով ափիոն ծախուեցաւ բարձր գներով՝ չէքին 72էն 74 դրուշի։ Այդ վաճառումներ պլաւորաբար կատարուեցան Ամերիկայի, Հոլանտայի և Գերմանիոյ համար։ Կը կարծուի թէ կարիւր գնումներու համար յանձնարարութիւնք եղած են։ Պատրաստ կայ 2,600 կողով. անցեալ տարի 1,804 կողով կար։

Դեկտ. 8էն ի վեր 48,000 կենդինար գանգան տեսակ խոզկաղին ծախուած է 41էն 80 դրուշի կենդինարը։ ըստ տեսակին։ Տասանորդի տրոց վարչութիւնը 15,000 կենդինար Մաղնեսա ու Կիւն Տաղ ծախած է 40-80 դրուշի կենդինարը։

160,000 քիլէ գաբի ծախուած է 9½-16½ դրուշի, ըստ տեսակին։ Բակլաի վրայ բնաւ գործ չեղաւ։

1,500 հակ բամպակ ծախուած է 252½-260 դրուշի, ըստ տեսակին։ Լիվրբուլի մէջ կ'արժէ 4 31/61 անգլիական ոսկի։

500 կենդինար բուրդ ծախուած է 285 դրուշի։ 1,800 պարկ սուսամ՝ 75 փարէն օխան։ 700 պարկ գեղին ճէչերի 3½ դրուշէն օխան։ Միւս ապրանքներու գիները փոփոխութիւն կրած չեն։

Սուլթանիէ չամիչէն 30,000 կենդինար ծախուած է 58-115 փարէն օխան, ըստ տեսակին։ Մինչեւ հիմայ բերուած չամիչներու քանակութիւնն է 402,500 կենդինար, անցեալ տարի 390,500 կենդինար էր։ Այս տարի 387,500 ծախուած է. անցեալ տարի 368,500 ծախուած էր։ Պատրաստ կայ Իզմիրի մէջ ընդամենը 15,000 կենդինար։ 4000 պարկ սեւ չամիչ ծախուած է կենդինարը 40-43 դրուշի։

ԲԵՐԱՅ կառավարիչը հրամայած է տեղւոյն ոստիկանական բոլոր պահականոցներուն՝ խիստ հսկողութիւն կատարել որպէս զի ներկայ տօնական օրերու մէջ բարեկարգութիւնը խանգարող ոևէ դէպք մը չպատահի։

ԵԳԻՊՏՈՍԻ Խտիվն անցեալ շաբաթ օր Գահիրէէն Աղեքսանդրիա գացեր է յատուկ կառախումբով։ Ապպաս փաշա, տեղւոյն կառավարիչն ու երեւելիներուն այցելութիւններն ընդունելէ յետոյ, Գահիրէ վերադարձեր է։

—Խտիվին եղբայրը՝ Մէհմէտ Ալի փաշա որ Պրինտիզիին մեկնած էր, Գահիրէ ժամանելով ներկայ գտնուեր է իր քրոջը հարսանեաց հանդէսին։

—Եգիպտոսի նախարարաց խորհուրդը՝ Խտիվին նախագահութեամբ գումարուած նիստի մը մէջ, յանձնաժողով մը կազմեր է մասքի վերաբերեալ խնդիրները քննելու համար։

ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՔ.—Պէրութ-Դամասկոս-Պիրէճիկի երկաթուղւոյն շինութիւնը մէկ քանի օրէն պիտի աւարտի և ուղեւորաց ու ապրանաց փոխադրութիւնը պիտի սկսի։

ԲԱՐԱՓԱՆՑ ընկերութեան սակացոյցն առջի օրուընէ գործադրութեան դրուիլ սկսած է։

Բարափանց շահագործման ճիւղին տնօրէն կարգուած է Կ. Պոլսոյ Ֆրանսական առեւտրական սենեկին քարտուղար Պ. Ժիլս։

ՌՈՒՍՃՈՒՔԻ պուլկար մետրապոլիտ Տ. Դրիզորիոս մայրաքաղաքս եկած է կըսուի թէ եկած է կարգադրելու Էքզարքարանի վերաբերեալ մէկ քանի գործեր, որուն համար ժողով մը պիտի գումարի։ Սապահ զրոյց մը կը լսէի նաեւ թէ կանոնագիր մը պիտի պատրաստուի, որուն համաձայն, եկեղեցիները հինգ տարին մէկ անգամ պիտի փոխուին։

ԳԱՏԸԳԻՒՂի մէջ յոյն վարժուհիի մը կողմէ առանց արտօնութեան բացուած վարժարան մը գոցուեր է ձեռնհաս իշխանութեան կողմէ։

ԵԱԼՕՎԱՃԷՆ կը գրեն թէ քանի մը օրէ ի վեր տեղացած առատ ձիւնէն՝ թթենիներ մասամբ արմատախիլ եղեր են և մասամբ ալ ճեղքուեր։

ՌՈՒՍՍԿԱՆ դեսպանին որդին Պ. Նէլիտաֆ Գահիրէ գացած է, ուր ձմեռը պիտի անցընէ։

ԳԱՀԻՐԷի գերմանական ընդհանուր հիւպատոսն ուրիշ տեղ փոխադրուած ևանոր յաջորդած է Լոնտոնի գերմանական դեսպանատան քարտուղար կոմս Մէթթերնիխ։

ՏՐԱՄԱՆ (Մէլանիկ) կը գրեն թէ վերջերս տեղացած անձրեւներէն գետակներն յորդելով բաւական ճեղքեր հասուցեր են։ Ծխախոտի բերքն ալ աւարեր է։

ԻՆԳԼՈՒԻՆՑԱ.—Մէլանիկի մէջ ժամանակէ մը ի վեր Ինգլուէնցա ճարակած է, սակայն շատ թեթեւ է և վտանգաւոր հետեւանք մը չունեցեր։

ԻԶՄԻՏԻ կառավարիչը գաւառին դատական գործառնութեանց մէկ վիճակագրութիւնը ղրկած է ձեռնհաս իշխանութեան։

ԷՏԻՐՆԷի ու Մէլանիկի նահանգաց դատական քննիչ Ճէմալ պէյ, որ այժմ Էտիրնէ կը գտնուի և իր պաշտօնին ձեռնարկած է, անկից Մէլանիկ պիտի երթայ։

ԱՏԱԼԻԱՅի քարանթինաի բժիշկ կարգուած է Տօքթ. Նեթրալիտիս, որ փոխանորդաբար կը վարէր այդ պաշտօնը։

ՀԱԼԷՊԷՆ կը գրեն թէ առատ անձրեւ տեղալով բաւական ցուրտ ընել սկսած է։ Նահանգին շրջակայքը գտնուած լերանց գագաթները ձիւնով ծածկուած են։

ՄԷԼԱՆԻԿի նահանգին մէջ անցեալ նոյեմբեր ամսուն քնդհանուր հասոյթներէն 2,525,690 դրուշ գանձուած է։ Անցեալ Մարտէն մինչեւ նոյն թուականը կատարուած ընդհանուր գանձմանց գումարն է 25,603,184 դրուշ։ Անցեալ տարի նոյն թուականին այսինքն մինչեւ նոյեմբեր ամսուան վերջը՝ ինը ամսուան գանձմանց գումարն էր, 24,288,729 դրուշ, որով այս տարի 1,314,464 դրուշ աւելի եղած է։

ԵՂԵՌՆԱԴԱՏ ատեանը երէկ դատեց Էօմէր անուն մարդ մը, որ անցեալ օգոստոս ամսուն Օրթագիւղի պարտէզներէն միոյն մէջ պարտիզպան Իլիասն սպանած էր՝ թուզի համար ծագած կռուի մը հետեւանքով։ Էօմէր դատապարտուեցաւ տասնըհինգ տարուան տաժանակիր աշխատութեան։

ՍԱՄԱԹԻԱՅի գինետուներէ միոյն մէջ, առջի գիշեր, Եազմանը Արթին անուն երկաթագործ մը Մխաք կռուի բռնուեցան։ Արթին դաշոյնով Մխաքը ծանրապէս վիրաւորեց ձախ կողէն։ Վիրաւորեալը Ս. Փրկչի Հիւանդանոցը տարուեցաւ, իսկ Արթին ձերբակալուեցաւ։

ԱԿՌԱՆԵՐՈՒ ԿԱՐԵՒՈՐՈՒԹԻՒՆԸ.—Ակռաներու չգոյութիւնը կը վնասէ արտասանութեան և դէմքը կը տգեղցունէ։ Առանց լաւ ակռաներու բնաւ կատարեալ ծամողութիւն չկայ, առանց կատարեալ ծամողութեան՝ բնաւ կատարեալ մարսողութիւն չկայ, առանց մարսողութեան չիկայ սննդառութիւն, առանց սննդառութեան չիկայ առողջութիւն, և առանց առողջութեան՝ նշանը կեանքը.—Ուրեմն խորհուրդ կուտանք առանմազարկ անձերու դիմել Տքթ. Պառիի, միակ ատամնաբոյժն որ երկու անգամէն կրնայ տեղը դնել եղերուն և անարմատ ակռաներն, արհեստական ամենագեղեցիկ ու ամենահատատուն ակռաներ պատրաստել առանց քիմչի, կեռերու, զսպանակներու և այլն, որք լաւ արտասանեան հետ կատարեալ ծամողութիւն կ'ապահովեն։

Ամենէն փափուկ ամենէն ջղային անձինք կրնան կատարեալ ապ

ՔՈՆԵԱՔՆ. Ի.
ՀԵԼԼԵՆԱԿԱՆ
ՄՈՍՔԱԴ ԳԻՆԻՈՎ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԱԾ
ԱՄԵՆԷՆ ԶՈՒՏ ՔՈՆԵԱԿԸ
ՀԱՑԹԱՑԹԻՉ
Յունական եւ Եւրոպական բազմաթիւ հիւանդանոցներու
Մեծաքանակ առաքում բովանդակ Թուրքիոյ, Եգիպտոսի, Սուրիոյ, Ռումանիոյ, Սերպիոյ, Պուլկարիոյ, Ռուսիոյ, Ամերիկայի և Հնդկաստանի համար։

ՎԱՃԱՌԱՆԻՇ ԳՈՒՅԹԱՐԱՆԻ

ՎԱՃԱՌԱՍԷՐ ԶԱՐԴԱՐԱՆՔՆԵՐ
ՊԱԹԻՍԹԱ Ի ՊԻՐԷՈՆ
ՄԻԱԿ ԳՈՐԾԱՐԱՆ ՔՈՆԵԱԿԻ
Պ. Ֆ. ՊԱԹԻՍԹ
ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ Ի ՊԻՐԷՈՆ
ՈՐ ՀՆՈՒԹԵԱՆ ԱՌԱՒԵԼՈՒԹԻՒՆՆ ՈՒՆԻ
Հաստատեալ 1872 ին
Միակ ներկայացուցիչ Տ. Կ. Ֆիսբինաիս։ Կենդրոնական վաճառանոց, Ղալաթիա, Ֆիւլֆարի փողոց, թիւ 23 · Մասնաճիւղ Բերա Քայլանճի—Բուլլուք թիւ 9

ՅԻՔ ՈՒ ՔՕՔԷԹ ՔԵՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆՄԸ

(Շար. երեկի թիւէն)

Իրենց բաժինին կ'սպասեն սեղանին քով։

Ուսուցիչը այս պատկերը տղոց ուշադրութեան յանձնելէ վերջ, կ'ըսէ. «Մենք մեր տեսածներն ու խորհածները կրնանք խօսիլ և կամ գրել. ուստի կը հարցնեմ ձեզ. Իսկուհին ի՞նչ կ'ընէ այս պատկերին մէջ։»

—Ճաշ կը պատրաստէ։

—Շունը ի՞նչ կ'ընէ։

—Իր բաժինին կ'սպասէ։

Ահաւասիկ աս իմ հարցուցածներս. ու ձեր տուած պատասխանները մէյմէկ նախադասութիւններ են։

* * *

Մանկավարժական Քերականութիւնը գանկը սովրեցնելու համար տեսէք ինչ կ'ընէ.

—Տղաք, որոշ կերպով ըսէք Մանուկ։

—Մանուկ։

—Քանի՞ անգամ բերանիդ շարժեցիք Մանուկ ըսելու համար։

—Մա-նուկ ըսելով բերանիս երկու անգամ շարժեցինք, Մա-նուկ։

—Տղաքս, բառին այն մասը, որ բերանի մէկ շարժումով կ'արտասանուի՝ կը կոչուի վանկ. ուրեմն Մանուկը երկու վանկ ունի։

Եօթը ձայնաւորներուն բացատրութիւնը իմանալու համար պէտք է ձեռք ունենալ Մանկավարժական Քերականութիւնը և տեսնալ այն չարաճճիներու ծաղրանկարները թէ դիմական ի՞նչ ծամածռութիւններու ենթարկուած են ա՛է ի՛ օ՛ արտասանելու համար։

Շատ մը պատկերներէ վերջ, ուր այլ և այլ գործողութիւններ կը կատարուին, ուսուցիչը կը հարցնէ պատկերը ցուցնելով.

—Ջաղէ ի՞նչ կ'ընէ։

—Տունը կ'սուէ։

—Շունը ի՞նչ կ'ընէ։

—Շունը կը հաչէ։

Կը տեսնաք որ եթէ կ'սուէ, կը հաչէ չըսեին՝, չպիտի կրնային հասկնալ թէ Ջաղէ ու Շունը ի՞նչ կ'ընեն. ուրեմն այն բառերը որ ուրիշին մէկ ըրած բանը կամ գործողութիւնը կը ցուցնեն, բայ կ'ըսուին։

Որովհետեւ մանկավարժական քերականութիւնը արտասպելու միտք չունիմ, և որովհետեւ երկար յօդուած գրելու համար կը վախնամ Աբեր-Լէյի խմբագրութենէն, հարցումով մը վերջացնեմ յօդուածս. զուգ եթէ մանկավարժական քերականութիւն մը հեղինակէիք, Յայնոբիոս-Ընիւն սովրեցնելու համար ի՞նչ կ'ընէիք. խորհեցէք տեսնեմ։

Մանկավարժական քերականութեան հեղինակը — մեղա՛յ, հրատարակիչը — պատկեր մը գծած է, ուր ձի մը տղու մը թեւէն խածած օդին մէջ կիսերդնէ զայն և պատկերին տակը հարցուցած է «ըսէ՛ք, այս վիճակիս մէջ եղող տղան ի՞նչ ձայն կը հանէ։»

Բնականաբար ա՛խ, օ՛ֆ. ա՛յ պիտի զոռայ։

Այդ տղուն պօռալու ձայնները՝ ձայնարկութիւն են։

* * *

Մանկավարժական քերականութիւնը ոչ միայն մանուկներուն, այլ 40–50 տարեկան մարդիկներուն իսկ կրնայ քերականութիւն սովրեցնել. առանց դասատուի ու առանց աշխատութեան, պարզապէս գրօսալի ժամանցով մը. և անոնք որ այդչափ կը պատկառին Քերականութեան անունը լսելով, քանի մը շաբաթ «մանկավարժական Քերականութիւնով» զբաղելէ վերջ, զարմանքով պիտի տեսնեն որ, ամեն օրուայ խօսածներնին, երգածներնին, գրածներնին քերականութիւն է և իրենք լաւ քերականագէտներ են եղեր առանց գիտնալու։

Մանկավարժական Քերականութիւնը որչափ ալ գիս հրապուրէ, իր մեթոդը որչափ ալ եզական ըլլայ, տեղ տեղ գործածած բառերն ու ոճերը—մանաւանդ տղոց հետ խօսած ժամանակ—չեն ներեր ինձ լուութեամբ անցնիլ անոր վրայէն։

Տեղ մը կ'ըսէ. «Ասոնք կրնա՞ն ինչինչ շարժի.» ի՞նչ կը հասկնայ տղան ինչինչնէն. ուրիշ տեղ մը կ'ըսէ. «Երբ չորս կողմերնիս նայինք, կը տեսնենք մարդեր ևն։»

Այսչափ իրապաշտ մէթոտն ու գործածութենէն դադրած լեզուն, քիչ մը իրարու հետ չեն հաշտուիր կարծեմ. նոր լաթին վրայ հին կարկատան չեն ձգեր։ ՔԱՍԻՄ

Ք. Գ.—Օ՛, ամենէն կարեւորը մոռցանք. Մանկավարժական Քերականութեան հրատարակիչը Վահրամ Մարգարեանն է. բայց ինչո՞ւ համար հրատարակիչ գրած է դրքին ճակատը և ոչ հեղինակ. խիստ քննադատի մը ձեռքն իյնալու վախէն է, թէ հանճարութենէն. որն ալ որ ըլլայ, ամեն պարագայի մէջ իրաւունք ունի, չէ թէ լոկ հեղինակ, այլ և հեղինակապետ — և կամ եթէ աւելի մեծ տիտղոս մը կայ այն տիտղոսով—անուանուելու, երբ անդին, հաւաքածոյներն ու ժողովածոյները իրարմէ կեղծող ու օրինակողներն իսկ առանց քաշուելու իրենք զիրենք հեղինակ հռչակելու եւած են։ ՆՈՑՆ

ԱԶԳ. ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ

Ազգ. Հիւանդանոցի Հոգաբարձութիւնն մեզ յանձնած է ի հրատարակութիւն ցուցակն այն ազգայիններուն որոնք, մէկ կամ աւելի մէճիտ նուիրած են յիշեալ հաստատութեան, Մենդեան տօնի առթիւ շնորհաւորական այցելութիւններէ զերծ մնալու համար.

Տեսաք՝

Բարսեղ Ե. Խաթամպօլլուեան, Սարգիս Ե. Խաթամպօլլուեան, Բարսեղ Ս. Մանուկեան, Տիգրան Ս. Մանուկեան, Մկրտիչ Ս. Մանուկեան, Վահրամ Ս. Մանուկեան, Յովհաննէս Ալալբմեան, Հեթում Սեթեան, Կարապետ Անդրէասեան, Մանուէլ Ալալբմեան, Գրիգոր Նագաչեան, Աւետիս Թոնկրեան և ընկ., Ռ. և Գ. Սէմէրճեան եղբարք, Գառնիկ Սեպուհեան, Պամանեան եղբարք, Յեսու Շամտանճեան, Կարապետ Գ. Թիրեաքեան, Մհի. Գառնիկ Յովակիմեան, Սարգիս Յովակիմեան, Գառնիկ Սարգսեան, Զարմայր Ճշմարտասեան, Մանուկ Արզրեան, Խաչիկ Խորասանճեան, Կարապետ Խորասանճեան, Զգօն Խորասանճեան, Բարսեղ Ղ. Մանուկեան, Յարութիւն Գ. Յովակիմեան, Կարապետ Յակոբեան, Ալիքսան Ճօշկունեան, Տոքթ. Զարդարեան, Դիոգինէս Թահթապրունեան, Գրիգոր Էվրէնեան, Մարտիկ Գրիգորեան 54 դրուշ, Եղիա Շահպազեան, Եղիա Վրոյր, Յարութիւն Ինճիճեան, Սանդրիկ Սահակեան, Սիմոն Գայսերլեան, Գառնիկ Համբարձումեան, Շնորհք Մ. Նագաչեան, Յարութիւն Ն. Մօստիչեան, Մկրտիչ Մէլմարեան, Յովհաննէս Քէլէկեան, Օնիկ Հարոնեան, Ստեփան Հէքիմեան, Արտաչէս Մկրեան, Կարապետ Մ. Բէիզեան, Սահակ Ղազարոսեան, Գառնիկ և Կիւլիւճան Ճէվահիրճեան, Յարութիւն Ստամպոլլուեան, Յովակիմ Ստամպոլլուեան, Համբարձում Ստամպոլլուեան, Պալթեան եղբարք, Մանուկ Կարագեան, Յակոբ Թէոսեան, Մազսուտ Յակոբեան, Գէորգ Մուրատեան, Միհրան Մուրատեան, Բարսեղ Թէքէեան, Բարթիկ Գ. Մոնտիկեան, Գալուստ Համբարձումեան, Գրիգոր Գառնակերեան, Օհան Շահվէքիրեան, Մհի. Յովհաննէս Փափազեան, Պետրոս Փափազեան, Խաչատէր Հայկազն, Տիգրան Գարակէօզեան, Եղուարդ Գարակէօզեան, Միհրան Գարակէօզեան, Արամ Գարակէօզեան, Գաբրիէլ Էլլկիր զէլ, Գարեգին Մօլտովագ, Կարապետ Ճամուրեան, Գառնիկ Ֆնտըգլեան, Իբրահոսեան եղբարք, Մեսրովպ Ֆէնէրճեան, Միհրան Ե. Պարսամեան, Արմենակ Մ. Մանուկեան, Ահարոն Մ. Մանուկեան, Արտաչէս Մ. Մանուկեան, Մ. և Ա. Ունճեան եղբարք 100 դահեկան, Պողոս Աւգէր, Մկրտիչ Ֆերմանեան, Միհրան Ե. Գնաճեան, Վահան Ե. Գնաճեան, Սարգիս Ե. Գնաճեան, Մկրտիչ Ամարճեան, Յովակիմ Մինասեան, Մարտիկ Բարսեղեան, Գասպար Տիլսիգեան, Գառնիկ Ե. Մանուկեան, Համբարձում Թորոսեան, Արմենակ Կիւմիւշկերտան, Գալուստ Ս. Կիւլպէնկեան, Գառնիկ Ս. Կիւլպէնկեան, Սերովբէ Թիւրպեան, Յովհաննէս Գէյլիկճեան, Մագսուտ Հարենց, Կարապետ Գ. Մախասեան, Խաչիկ Մանեասեան, Եղիա Վէզիրեան, Բենիամին Շէքէրճեան, Եղիա Մալխասեան, Օնիկ Տերունեան, Նազարէթ Եազճեան, Միհրան Ղազարոսեան, Ռոմ, Յակոբ Մէլէմէթճեան, Նշան Գարագաշեան, Աւետիս Գալոյեան, Միքայել Յակոբեան, Սարգիս Տիլսիգեան, Մ. Գաբրիէլ Քիւրճեան, Գրիգոր Գ. Գայսերեան, Մկրտիչ Ս. Գէզաղեան, Միհրան Ս. Գէզաղեան, Գէորգ Ս. Գոհճէլեան, Յակոբ Ս. Գոլոսեան, Համբարձում Գէրպէրեան, Մկրտիչ Առատուրեան, Պետրոս Կիւլեսէրեան, Կարապետ Ե. Այճեան, Թովմաս Իսկէճեանցեան Տիգրանակերտցի, Մարտիկ Գալոյեան, Նիկողոս Գաթմանեան, Բարսեղ Աւետիսեան, Յարութիւն Ե. Զըրաճեան, Սիմոն Ստեփանեան, Ստեփան Գալոյեան, Կարապետ Թահթապրունեան, Յարութիւն Աւետիսեան, Յարութիւն Մուրատեան, Արտաչէս Ֆնտգլեան, Խ. Ա. Հաճեան 108 դահեկան, Գէորգ Գաբթալեան, Եղիազար Հաճեան, Մկրտիչ Ս. Թամարզալեան, Յովհաննէս Ե. Շնորհքեան, Միհրան Ճիլաճեան, Յարութիւն Զամբչեան, Գարգեւ Փափազեան, Յարութիւն Գալոյեան, Սահակ Գարայեան, Ագաթան Թահթապրունեան 108 դահեկ. Պետրոս Քիւչիւկ Յակոբեան, Աստուածատուր Հարենց, Տոքթ. Ս. Յակոբեան, Աբրահամեան եղբարք, Օնիկ Գաբամաճեան, Նազարէթ Ֆրէնկեան, Կարապետ Փափազեան, Տիգրան Յովակիմեան, Վարդան Պարսիզպանեան, Եսայեան Իսագուլեան և ընկ., Կարապետ Գաբամաճեան, Թորոս Գաբամաճեան, Միհրան Յովակիմեան, Բարսեղ Հաճեան, Յակոբ Կ. Թորոսեան, Պողոս Բ. Աբրահամեան, Պողոս Գ. Ամուճեան, Միհրան Սէթեան, Վարդան Գ. Ամուճեան, Խաչիկ Գ. Ամուճեան, Լեւոն Գ. Ամուճեան, Ռափայել Եդէկիէեան, Սարգիս Ե. Ղազարոսեան, Պետրոս Սէֆէրեան, Յարութիւն Տիլսիգեան, Գաբրիէլ Նորատունկեան 60 դրշ., Սարգիս Մաճառեան, Միհրան Խորոյեան, Բարսեղ Կիւլպէնկեան, Յակոբ Սարրաֆեան, Մագսուտ Խիւսաւերտեան, Գամիկ Հիւնքեարպէյենտեան։

Ա. ՂՕԹԱ. ԳԻՐՔ
ԸՍՏ ԺԱՄԱՆԱԿԱՒՈՐՈՒԹԵԱՆ
ՀԱԵ. Ս. ԵԿԵՂԵՑԻՈՅ
ԴԱՍԱՒՈՐԵԱԼ ԵՒ ԲԱՑԱՏՐԵԱԼ
Ի ՏԷՐ ԱՒԱԳ ՔԱՀԱՆԱՅԷ ՄԿՐԵԱՆ

Եէրուդ Տ-էր-Բիւ՝, ըբ-էրեալ Ի յ-ելեալ

Կ. ՊՕԼԻՍ, ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ Գ. ՊԱՂՏԱՏԼԵԱՆ
1895

Այս պատուական Աղօթագիրքը կը պարունակէ մեր Ս. Եկեղեցւոյ բովանդակ ժամերգութիւններն։

Նախ՝ կէրպէն օրերու կարգը մինչեւ Ս. Պասքայի խորհուրդը. և ապա լոյս օրերու, Աբեղափոխի, Ճաղոս, Խաղաղական և Հանգիստ (Եկեղեցի) ժամերգութիւններն ամբողջ, իւրաքանչիւրոց մէջ գտնուած Քարոզներուն և Աղօթքներուն Աշխարհաբար թարգմանութիւններովն, և Ս. Պատարագի Խորհրդոյն բացատրութիւններովն, և այլ և այլ ճոխ ծանօթութիւններով։

Գրքին սկիզբը դրուած է այս անգամ Հոգելոյս Տ. Ներսէս Ս. Պատրիարքի Թուղթն առ Աշխատասիրողն (ինչպէս կայր Ա. Տպագրութեան մէջ.) նոյնպէս և այժմուս Հոգեշնորհ Պատրիարքի Տ. Մատթէոս Ս. Արքեպիսկոպոսի մի Յորդորական գրութիւնն ուղղեալ առ Ժողովուրդն, որք բարձր վկայութիւնք են Աղօթագրքին գերազանց օգտակարութեանն, և Հայ. Ս. Եկեղեցւոյ կարգադրութեանց և աւանդութեանց համեմատ հաւատարմութեամբ դասաւորուած և բացատրուած լինելուն։

Յետոյ կայ Աշխատասիրող Քահանային խիստ կարեւոր Առաջաբանն՝ յորում Հրապարակական և Առանձնական Աղօթից վերայ պիտանի տեղեկութիւններ տալով, մեր Երանելի Նախահարց պատրաստած աքանչելի աղօթքներէն դուրս, օտար Աղօթագրքեր գործածելու անպատշաճութիւնն կը ցուցնէ, և կը յորդորէ վարժուիլ։ ընտելանալ մեր Ազգային Եկեղեցւոյ Կարգադրութեանց և աւանդութեանց, որպէս նաեւ Ազգային Գրական լեզուին, և սիրել զանոնք իբրեւ անգին Թիշատակներ մեր անմոռանալի Նախնեաց, որ Քրիստոնէական կրօնքն ա՛յնքան սրբութեամբ մեզ աւանդեցին։

Սոյն Աղօթագիրքն ահա՛ այսչափ ճոխութեամբ պատրաստուած, մեր Հայ. Առաքելական Ս. Եկեղեցւոյ որդիք պիտի կարենան գործածել, թէ՛ Եկեղեցւոյ մէջ իբրեւ Ժամագիրք, և թէ՛ տուներու մէջ իբրեւ Աղօթագիրք, ուստի ամենուն քով գտնուելու արժանի։

Այս Երրորդ Տպագրութիւնն եւս՝ ընտիր թղթի վրայ՝ նրբաքանդակ պատկերներով զարդարեալ, և կը բաղկանայ 860 երեսներէ գեղեցիկ և վայելուչ կազմով. առանց գնոյ յաւելման։

Գարդ Լաթակազմ . . . 15 դրշ.
Ոսկեզօծ » . . . 22 »
Ոսկեզօծ կաշեկազմ . . . 30 »

Կը գտնուի ամեն Հայ Գրավաճառաց քով. իսկ կերդոնատեղին է Գ. ԳԱԼԵՆՑ Գրատունն Կ. Պոլիս, Զաքմաքճիլար Թիւ 20, և Բերա Ս. Երրորդութիւն Եկեղեցւոյ Բանկալը։

Ե. ՏԷՄԻՐՃԻՊԱՇԵԱՆ
ԸՆԴԱՐՁԱԿ ԲԱՌԱՐԱՆ
ՖՐԱՆՍԵՐԷՆԷ ՀԱՅԵՐԷՆ
Հրատարակուեցան 50 եւ 51 թերթերը։
Վերջին թերթը կը հասնի մինչեւ Soignecusement բառը։
Բաժանորդագրութիւնը գոցուած է մինչեւ 50րդ Ֆասման
Ուրեմնայիւր թերթը 20 փարայ
Դիմել ՊԱՂՏԱՏԼԵԱՆ ԳՐԱՏԱՒՆ, Պոյեն Սուլթան համամ փողոց թիւ 14

ACTIONS MINES D'OR
SUD—AFRICAINES
ՈՍԿԵՀԱՆՔԻ ԲԱԺՆԵԹՈՒԹԻՒՆ
ՀԱՐԱՒ—ԱՓՐԻԿԵԱՆ
ՄԱՆՆԱՒՈՐ ՍԵՆԵԱԿ ՏԵՂԵԿԱԳՐՈՒԹԻՒՆՆ

Դիմաւոր արժեթուղթերուն պարբերաները յանախորդներու տրամադրութեան տակն են։

Ա. ՅԱՐԲԱ, Բամպէօի մինորդ, Կ. Պոլիս։ 429

ՀԻՆ ԳԻՆԻ
երեսունըհինգ տարուան և տասնըութ տարուան, բժշկութեան կողմէ յանձնարարուած, ստամոքսի ու այլ և այլ տկարութեանց, անարիւնութեան (անէմի), ինչպէս նաեւ նոր ապաքինած հիւանդներու համար։ Դիմել Օրթագիւղ՝ հանգուցեալ Մարթար Յակոբ աղայի տունը՝ հայոց եկեղեցւոյն դէմ։ 261

ԾԱՆԹԱՐԳԵԼ
ԵԼԵԿՏՐԱԿԱՆ ԶԱՆԳԱԿ
եւ ուրիշ ամեն տեսակ ելեկտրական գործիք
ԱՆՕՐԻՆԱԿ ԱԺԱՆ
Ընտիր ապրանք, խնամեալ աշխատութիւն
1890ին ՀԻՄՆՈՒՄԸ ՏՈՒՆ
Ս. Վ. ԱՃԷՄԵԱՆ ԵՂԲԱՐՔ
ՅԱՆՁՆԱՌՈՒ—ԵԼԵԿՏՐԱԳԷՏ
ՀԱՅԹԱՑԹԻՉ ՊԵՏՈՒԹԵԱՆ
14 եւ 19, Զիվէր Պէյ խան, 14 եւ 19
Քիւրեքճիէր — Կալաթա

Ատկիպան

ԴԱՍԱՊԻԱ, 3/15 Յունուար 1896

Անուանկն. եւ Վճարում	Թուական	Անուանը Արժեքն. Աստ	Ընդհանրական Գիներ
100	1881	Բնս. Սերիա A } 1%	59 20
100		» » B }	22 10
100		» » C }	21 30
100		» » D } զոցուած	22 30
400		} բացուած	22 23
100		} միջոցի	22 19
100	1870	Բուլ. եկամ. } զոցուած	103 —
Ֆր. 500		} բացուած	104 —
		} միջոցի	102 1/2
Անկ. Վճար.			
20 10	1890	Օսմանլի 4%	— —
22 11	1869	Քրէտիտ ժէն. Ոմ.	7 30
10 5	1872	Սօս. Ոմ. տր Շ. է Վ.	5 37
140 140	1873	Լաւրիումի	43 —
500 300	1889	Անատոլուի (Բժմ. %	605 —
500 500		Եգկամուղիր (Պրմ. %	315 —
20 8	1882	Թրամուէյ (Բժմ. %	7 75
500 500		(Պրմ. %	490 —
500 200	1883	Ցամ. Ռէժի	15 —
1.40 1.40	1892	Ցամ. Միկարկ. 5%	1 50
11 5 1/2	1893	Ցամ. Ապահովագ. Ընկ.	4 70
500 500	1882	Ջրի Ընկ. Տէրքոս	390 —

ԹՈՒԼԱՆՑ (Բրիմ) Մի վրայ	Ա. Ա.	Դրչ.
8 օրուան համար 1000 հատ	—	—
1 ամսուան համար	—	—
1 օրուան համար	—	—
Ութքոր	—	—
Կանիսի (Հէվալէսիզ)	1	82 1/2
ԸՆԹԱՑՔ ՓՈՓԱՆԱԿԱՒՈՐ		
Լոնտոն 3 ամիս Դրշ.	110	20
Փարիզ » Ֆր.	22	35
Վիեննա 8 օրուան Ֆիորք.	10	37 1/2
Պերլին չէք Մարք.	18	45
ՍԹԻԼԱՆՑ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՆ ՎՐԱՅ		
8 օրուան համար 25 հատի Ֆր.	3	50
1 ամսուան համար »	6	50
ԸՆԴԱՑՔ ԴՐԱՄՈՅ		
Անգլ. ոսկի 6. Ա. 100 դրշ.-ն	110	03
20 Ֆրանքնոց	87	20
20 Մարքնոց Գերմանական ոսկի	107	20
Քրիմիոց	51	10
Ռուսական Պղնձադրամ	8	54
Մ'էյնտրէյ	135	30
Մանր արծաթ	163	—
Մէճիտիէ	95	20
Տոկոս Ղալաթիոյ Սակարանի	6	—

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆՔ

ԳԱՐԵՋ 14 Յուն.		
Բոնսոլիտ հսմ. Բ Կնսկ. Ֆր.	—	—
» » C » »	21	05
» » D (Բացուած »	—	—
(Փակուած »	20	55
Բուլգարի եկամուտի »	104	62
Բրիտանիոյ »	455	—
Մարսայլիոյ Պարտատոմսեր »	475	—
Իտալիոյ »	413	—
Թէժիի Բաժնեմուտ »	397	50
Պանք Օսման (անուանկն.) »	548	12
Բանք Ֆրանսական 3% »	101	47
» » 4 1/2% »	106	55
» Իտալական »	82	75
Քէյտի Լիոնսէ »	765	—
Քէյտի Ֆոնսիէ »	— —	—
Բանքու

ՌՕՍԻԱ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ.

1881 Մարտ 20ի Կայս. Իրատէով արտօնեալ
Ընկերութեան կեդրոնատեղին Բեթերսպուրկ
Ընկերութեան ապարանքը, Մեծ Մոսքայա 37
Ապահովագրութեան ճիւղեր ՀՐԴԵՀ.—ԿԵԱՆՔ.—ՓՈԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ.—ԱՐԿԱՆՔ

Ընկերային դրամագլուխ ամբողջովին վճարուած 4,000,000 ռուպլի
Երաշխաւորութեան գումար 63,000,000 ֆրք.
1894ի հասոյթը 24,500,000 »
1881էն ի վեր Ընկերութիւնը իր ապահովագրողներուն վճարած է մօտ 90,000,000 »

Ընդ հ. Գործակալ Թուքիոյ համար
ՊՕՂՈՍ ԱԻԳԵՐ
Գալաթա Ճէլալ Պէյ խան, թիւ 22, 23

Ընդհանուր Ընկերութեան Գործակալութեան
Ա. ՀԻՒՐՄԻՒԶ

Մասնաճիւղ Ղալաթիա, Զէօմլէքճի փողոց, 14
Գրասենեակ Ս. Ֆ. ՌԻԼԳՈՒԻՆ, ԵՒ ՈՒԻ.

32.

PHŒNIX FIRE OFFICE

ԱՒԱՋՆԱԿԱՐԳ ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

ՏԱՐԵԿԱՆ ՀԱՍՈՒՅԹ ԱՆԳԼ. ՈՍԿԻ 1,000,000

"ՖԻՆԻՔՍ"

Հիմնեալ ի Լոնտոն յամին 1782

ՖԻՆԻՔՍ, հիմնեալ առաւել քան մի դար յառաջ, սոսկ հրդեհի ապահովագրութեան ընկերութիւն մ'է՝ որոյ բաժնետէրք Անգլիոյ ամենահարուստ և հանրածանօթ գրամատէրեր են՝ ունենալով անսահման պատասխանատուութիւն։

ՖԻՆԻՔՍ ընկերութեան աշխարհահռչակ առատաձեռնութեան մի գլխաւոր ապացոյցն է 18,000,000 Անգլ. ոսկւոյ գումարն զոր դարդ վճարած է հրդեհի փոխարէն։

326

ՖԻՆԻՔՍ ընկերութիւնն կ'ապահովագրէ ընդդէմ հրդեհի և կայծական՝ տարածք, կարասիք և ապրանք՝ յոյժ դիպաստաւոր պայմանօք և մշնորդութեամբ ստորագրելոցս, որք ունիմք լիազօր իշխանութիւն կարգադրելու սնմիջապէս մեր ապահովագրելոց կրած վնասներն։

Հ. ՍՈՒԱՆ և ԸՆԿ. ընդհ. գործակալք Կ. Պոլսոյ, Պուլկարիոյ և Սև ծովու եզերք։
Գալաթիա, Պանք Օթոմանի վարի քովը ի Վիթալիս խան, գետնայարկ թիւ 1։

ՕՍՄ. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՀԻՄՆԵԱԼ ԸՍՏ ՀՐՈՂԱՐՏԱԿԻ
1892 ԹՎԱԿԱՆԻ 2/14ԻՆ

ՎԵՀՃԱՓԱՌ ՍՈՒԼԹԱՆԻՆ
20 ՍԷՖԷՐ 1310

Ապահովագրութիւնք ՀՐԴԵՀԻ, ՓՈԽԱԴՐՈՒԹԵԱՆՑ.
ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ, ԿԷԴՐՈՆԱՏԵՂԻՆ, Կ. ՊՈԼԻՍ.

ԿՈՆԱՑ ԵՒ ԱՅԼ ԱՄԵՆԱՅՆ ՎՆԱՍՈՒՑ
ԵԷՆԻ ԽԱՆ, ՔԱՐԱՔԷՕՑ, ՂԱԼԱԹԻԱ

28

ԱՐԵԱՆ ՏԿԱՐՈՒԹԻՒՆ
APPAUVRISSEMENT DU SANG
Անարիւնութիւնը, քլորոսը, ստամոքսի Ախիւանդութիւնները, սպիտակ դաշտանները արագօրէն ազէկնալու համար բուծեալ երկաթի և ֆոսֆատի պէտք ունին. անոնք միացած կը գտնուին ԼԸՐԱՅ ՖՈՍՖԱՏ ՏԸ ՖԻՆԻՆ մէջ, յոյժ յանձնարարելի փոփոխակցմ անախորժակ տղոց և դժուար զարգացող աղջիկներու համար։
8, Վիվիէն փողոց, Փարիզ
և բոլոր դեղարանները A.

Ա. ՄԱՅԷՐ ԵՒ ԸՆԿ.
ՊՕԼԻՍ ԿԱՄՈՒՐՋԻՆ ԳԼՈՒԽԸ
ԵՒ
ՂԱԼԱԹԻԱ ԹՐԱՄՈՒԷՅԻ ՊՈՂՈՏԱՆ

Եղանակին համաձայն, մեծ քանակութեամբ եւ վերջին նորաձեւութեամբ հագուստներ բերուած են արանց եւ տղայոց համար։
ԱՆԴԼ. ԱՆԹԱՓԱՆՑԻՆ ՎԵՐԱՐԿՈՒՆԵՐ
Զինուորական սպաներու եւ ոչ-զինուորականներու համար անգլիական անթափանցիկ վերարկուներ։
Ֆրանսացի սպայից յատուկ «ժաքօնէթ» անթափանցիկ վերարկուներ։
ՈՐՈՇ ԳԻՆ

ՎՃԱՌԱՍՏՈՒՆ ՄԵՋԲԱՐԷ
Բան մը գնէք առանց այդկերտ Մէնբարէ վաճառատուն, Ղ.Ս.Ի.Ա.Ֆ.Ա.Ն.Ի.Ա.Ի ՓՈՂՈՑ, ԹԻՒ 166, ԳԱԼԱԹԻԱ ՖՐՈՒՆԳԻ ԴԻՄԱՑ.
Եղանակիս համար նուէրներու առատին մեծը եկաւ. երբէք վաճառատուն մը այսքան մեծ զուարդութիւններ չանուն չէ առած իր ամենուն համար պատիւ համար որպէս Մէնբարէ վաճառատունը։ Արդդ հասարակութեան առաջի կատարեալ գաղափար մը տալու համար քանի մը նիւթերու գիները կը նշանակուին՝ Ղրշ.
1 կտոր բուրդէ անդրավարտիք կէկեր սիզէ մ 12 1/2
» » » » 12 1/2
Ֆլոնելոս ֆանէլա գծաւոր կամ զոյր 12 1/2
3 Զոյգ գուլպա մեծամեծ կամ զոյր բրդէ 12 1/2
6 » » բամպակէ գծաւոր կամ սեւ 12 1/2
2 » » անդրավարտիք 12 1/2
4 » » բամպակէ գծաւոր կամ սեւ 12 1/2
1 կտոր ֆլանէլ զուտ բրդէ 12 1/2
1 » բրդէ վերարկու 12 1/2
1 » լրիկ մարդու մեծամեծ շապիկ կամ ֆանէլա մեծամեծ 12 1/2
3 կտոր զոյր շապիկ կոստէ ամրով 12 1/2
4 Զոյգ կոստէ մեծնոց 12 1/2
6 » » ամրեր 12 1/2
1 կտոր բրդէ մարդու կամ կնոջ անդրավարտիք բուռուզէ կամ բուռնոն 12 1/2
1 կտոր նեղպիկ կնոջ համար 12 1/2
12 » մեծամեծ կամ զուգաւոր մաշկինակ 12 1/2
6 » անմեռուց կոստէ եւ քանմեր 12 1/2
1 » զուգաւոր կոստէ սիզուց 6 հոգինոց 12 1/2
1 » մեծամեծ սիզուց վեց հոգինոց 10
12 Թէյի անմեռուց 10
1 Լիտրա 0 տարիքոներ ժիլ եղաբար 12 1/2
1 Տուփ բառֆիլ մրբի 12 1/2
Որոշ բաժկնակ զուտ բրդէ, կնոջ չաբէդ բրդէ, ձաբոնի մեւաբարէ մաշկինակ, փոդկայ վերջին նորաձեւութիւն, ժամացոյց ամերիկեան գրութեամբ, անկողնի ծածկոց զուտ բրդէ կամ մեւաբարէ, եւ ուրիշ շատ նիւթեր Մէնբարէ վաճառատունը կը ծախէ անմրուի համար անթափանցիկվերարկուներ չափազանց ածան գներով

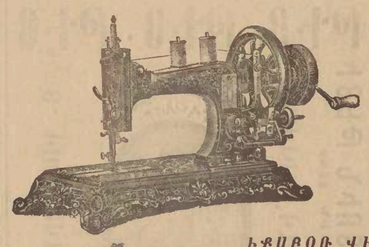
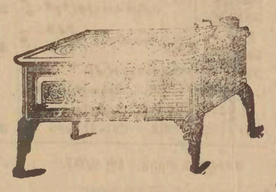
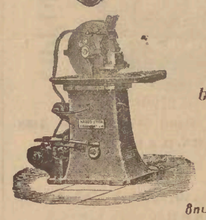
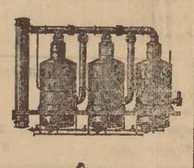

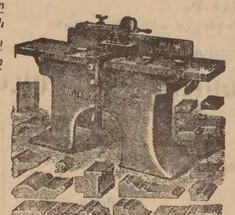

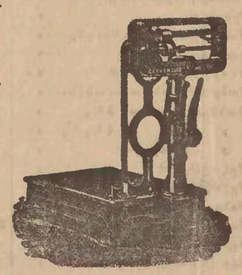

ԷՖՍԲՕՐ ՎԷՐԳԱՆ
ԸՆԿԵՐԱԿՑՈՒԹԻՒՆ
ՄԵՔԵՆԱՑԻՑ ԳՈՐԾԱՐԱՆՆԵՐՈՒ
ԵՒ ԳԵՐՄԱՆԱԿԱՆ ԳՈՐԾԱՏՈՒՆՆԵՐՈՒ
ԱՐՏԱԾՄԱՆ ՀԱՄԱՐ
ԱՆԱՆՈՒՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Կ. ՊՈԼՍՈՅ ՇՐՋԱՆԱԿ
Ցուցադրութիւն մեքենաներու եւ գերմանական ճարտարագործութեան այլ նիւթերուն Սալանիա, Բէր.էմպէք Բազար եւ Մէրքէմէ փողոց, Թիմարէթ խան [նայ կէն Դէպոնատէ Բէժիի]

Մեծ մեքենք զանազան մեր նաներու, որք են՝ շոգեշարժ մեքենայք, կազով ու բարիւղով շարժող մեքենայք, որոց մէն շարժման կը գրուի եռէ յանախորդն ուզէ։ Պարզ քարիւղի լամբարը մէկ ժամուան մէջ 0.4 ռիլոկրամ կը սպառէ, այսինքն ժամը 15էն 20 փարայ։ Կը գտնուին նաեւ ճախարակներ, ծագող մեքենաներ, բերան բացող մեքենաներ, երկաթաթիանվ եւ Ֆանմբաբատէ Ռիմեղտահատներ, Քինկա սրծուանան, զարթուանան, կոպդարարուանան, ատաղձագործուանան մեքենաներ, ջրի մաններ, հերկագործական երենաներ, շաղաս, գերմանական երկաթէ գեանիկներ, ասֆալտ, խայծդանաւոր քարդոն, խոնանցի անուն, կազի լամբարներ, ձեռիշի կ զմեր, պիսիրլէգ, կարի մեքենայ, եւն. եւն.

Մասնաճիւղ
ԱԹԷՆՔ, [տիտ լիս փողոց, 11 նախկին Պարտ Ա.Թէնքի]
Նեղրանցներ
ՆԵԼԱՆ Կ, Թափանէ Պաղ, Պիրէոն, Բիլիտանիտց.
Գործակալութիւնք
ԲԵԼԱՆ Կ ՄԵՐՈՒՆ՝ ՊԷՐՈՒԹ ԻԶՄԻՐ՝ ՀԱԼԷՊ ՊԱՄԱՍԿՈՍ՝ ՊԱՖՖԱ ԵԱՖԱ
Քարդ.ս, Զանգա, Բաղդատ, Բասրա.ս գ.ս, Իս Գէոյ, Ալեքսանդրիա, Դամիր։

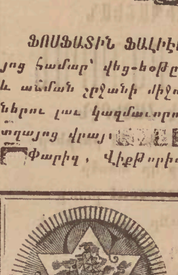

EMULSION SCOTT
(ՍԿՕՏԻ ՕՐԱԼԸԲԸԿ)
ՄԱՐԻՒ ՁԿԵՆ ՋՈՒՍ ԻԻՂ.
Իրենցմէ որ լաւ է տարբեր
Գնահատել մեծագի ՍԿՕՏԻ և ՊՕՍԻՆԻ ի նեւ-Եորք։

Կաթին լաւագոյն տարբերակն է
Մարդիս մեկ հատ իւղի բաղդ յատկութիւններն ունի
Եթէ ուտիցիդներու յատկութիւններն ալ ունի
Կը բուժէ թոքախտը
Կը բուժէ անարիւնութիւնը
Կը բուժէ խոյլերը
Կը բուժէ հաղը, ցրտառուլցիւնները
Կը բուժէ ընդհանուր տկարութիւնը
Կը բուժէ մանկանց ճոզաձութիւնը
Բժիշկներէն ընդունուած է, տարբեր համ ու հոտ ունի, գեւ բամբոր է, և ամենէն փափուկ ստամոքսները կը տանին զայն.
Դիրքերուն վաճառուած գնեցարար գերազանցառաց և գեղատարծաց քով։
Դործակատարք ի Կ. Պոլիս, ՀԱՄՄԷՐ ԵՒ ՀԱՒԻԵԼ

HAMBURG MUNICH UNITED
ՀԱՄՊՈՒՐԳ ԵՒ ՄԻՒԻՆԻԽ
ՄԻԱՑԵԱԼ
ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆՔ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ
Դրամագլուխ Ֆռանք 8,000,000
Պահեստի դրամ 10,028,000
Տարեկան հասոյթ 23,250,000
Ընկերութիւնս ՓՈԽԱԴԱՐՁ ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԵԱՄԲ կ'ապահովագրեն մթերանոցներ և բնակութիւններ և տոցա մէջ գտնուած վաճառքներ և կարասիներ խիստ չափաւոր սակագնով
894
Լիազօր ներկայացուցիչ Կ. Պոլսոյ
ԳԱՌԼԻԿ ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ, Պոլիս. Պահչէ—Գապու, Ադանիտիս խան. 12, 13, 14

ՖՈՍՖԱՏԻՆ ՖԱԼԻԷՐԸ ամենէն աւելի յանձնարարելի ու փոխարինելի սնունդն է տղայոց համար՝ վեց-եօթը ամսուրէն սկսեալ, մանաւանդ կաթնահատութեան ժամանակ և անոնց չբնանի միջոցին։ Կը դիւրացնէ՝ ակռաներուն բուսնիլը, կնպահովէ ոսկորներու լաւ կազմաւորումը ու առաջքը կառնէ փորկապութեանց որք յաճախադէպ են տղայոց վրայ։
Փարիզ, Վիքթորիա ճանապարհ և ամեն լաւ դեղարաններու մէջ։

SIROP de RAIFORT IODÉ
Բժիշկներու կողմէ յանձնարարուած՝ Սիրոպ Անթիսքօրպիւթիքի և Մօտիւ ձկան իւղին տեղ՝ աւշականութեան, ոսկրոցի ու տկարակազմ տղայոց մարմնի փոփոխներուն դէմ. ինչպէս նաեւ վիզի գնդիկները հալեցնելու և սիրտի բանալու համար։
Փարիզ, 8. Վիվիէն փողոց
և բոլոր դեղարանաց մէջ A.

ԳՈՐԾԱՐԱՆ ՆԵՐԿԵՐՈՒ
ՏՊԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ՎԻՄԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՀԱՄԱՐ
ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԹԻՒՆ «ՕՍՊՐՈՒԱ» ՎԵՆՆԷՅԻՆ
ԵՒ ԱՄԵՆԱՍԷՒ ՄՈՒԻՐԻ
Վառառանիր
ԽՄԻՐԱԿ ՊԱՏԱՏՈՎ
SCHIFF, SRPEK & COMP.
VIENNE, I. LOTHRINGERSTRASSE, 3
ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԳՈՐԾԱԿԱԼՆԵՐ R. et F. Heer Կ. ՊՈԼԻՍ

ՆՈՐ ՈՒՂԵՑՈՑՑ
ՄԷՍԱԳԷՐԻ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ
Ուղղակի ե Սեւկ ընդմէջ Լոնտոնի եւ Սեւ ծովու նաւահանգիստներուն (երթուղարձին հանդիպելով ի Հալէպ)։
ԼՈՆԴՈՆԻ ԴԻՄԱՑ
Լոնտոնէ մեկնում ամեն կիրակի. Մարսիլիաէ եկնում ամեն շաբաթ օր, իրիկուան ժամ 4ին, մէկ շաբաթ, սկսեալ սեպտ. 21էն, դէպի Պիրէոն, Իզմիր, Տարտանէլ, Կ. Պոլիս, միւս շաբթուն, սեպ. 28էն սկսեալ, դէպի Քալամաղա, (փոփոխակի Քաֆաբօլօ) Տեւրա, Սէլանիկ, Տէսէ-Ադամ, փոփոխակի Քավա ա, Տարտանէլ, Կ. Պոլիս։
Կ. Պոլսէ մեկնում էր դէպի Մարսիլիա, Հավր, Լոնտոն, ամեն ուրբաթ, առաւուան ժամ 9ին, մէկ շաբաթ, Տարտանէլէն, Տէսէ-ադամէն (փոփոխակի Քավալա), հոկտ. 11էն սկսեալ եւ միւս շաբթուն Տարտանէլէն, Իզմիրէն, Պիրէէն, հոկտ. 18էն սկսեալ։
Բաց աստր, ամեն տասնրդինգ օրը, ուրբաթ իրիկուան ժամ 4ին, հոկտ. 1էն սկսեալ Սուրիոյ գծին շոգենաւը Կ. Պոլիս գալով անմիջապէս պիտի մեկնի դէպի Մարսիլիա միայն Իզմիր ու Պիրէոն հանդիպելով։
ՍՈՒՐԻՈՅ ԳԻԾ
Հոկտ. 3էն սկսեալ, հինգշաբթի իրիկուան ժամ 4ին, ամեն տասնրդինգ օրը։ Կ. Պոլսէ մեկնում դէպ Իզմիր (առանց ուրիշ շոգենաւ փոխադրուելու) Վաֆի, Սամոս, փոփոխակի Հոդոս, Պէրութ, Լարնաքա, Մէրսին, Խրէնտէրուն, Լատաքիա, Թրիպոլի, Նորէն Պէրութ, Ալեքսանդրիա, Մարսիլիա՝ ուրիշ նաւ փոխադրուելու համար, Պէրութ դէպ ի եաֆա եւ Բոր-Սայիտ։
ՕՏԵԱԼ-ՆՈՎՐՈՅԻՍԻ ԳԻԾ
Ուղղակի երթեւեկ կիսամսեայ Լոնտոնէն, Հավրէն, Մարսիլիաէն եկած սուրհանդակներով։ Կ. Պոլսէ մեկնում երկուշաբթի իրիկուան ժամ 4ին, հոկտ. 7էն սկսեալ։
ԱՆԱՏՈԼՈՒ-ՍԱՄՈՍԻՍ ԳԻԾ
Ուղղակի երթեւեկ սա-նդրինգօրեայ՝ Լոնտոնէն, Հավրէն, Մարսիլիաէն եկած սուրհանդակի Սերով։ Կ. Պոլսէ մեկնում կիրակի կէսօրին դէպ Սամոն, Կիլիսոն, Տրապիզոն եւ Պաթում։ 425

ՍԱՄՈՍԻ ՏԷ ՌԷՖՈՐ ԻՕՏԷ
ԿԱՐԻՄՈ ԵՒ ԸՆԿ.
SIROP de RAIFORT IODÉ
Բժիշկներու կողմէ յանձնարարուած՝ Սիրոպ Անթիսքօրպիւթիքի և Մօտիւ ձկան իւղին տեղ՝ աւշականութեան, ոսկրոցի ու տկարակազմ տղայոց մարմնի փոփոխներուն դէմ. ինչպէս նաեւ վիզի գնդիկները հալեցնելու և սիրտը բանալու համար։
Փարիզ, 8. Վիվիէն փողոց
և բոլոր դեղարանաց մէջ A.

ԱՌԱՔՈՒԹԻՒՆ ԾՈՎԱՅԻՆ ՆԱՒԱՀԱՆԳԻՍՏՆԵՐՈՒ
ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Շաբթուան երթեւեկութիւնք
Հոկ. 1.13 Օսէանի սուրհանդակ, ժամ 2ին յետ միջօրէի։
Հոկ. 2.14 Ալեքսանդրիոյ ուղղակի սուրհանդակը ժամ 2ին յետ միջօրէի. Պիրէոսի ճամբով
Դեկ. 3.15 Սուրհանդակ դէպի Քարթ-Ալիոյ նաւահանգիստները մինչեւ Պաթում, առաւօտեան ժամը 11ին։
Դեկ. 3.15 Մեկնուցարդի սուրհանդակ, առաւօտեան ժամ 10ին։
Հոկ. 4.16 Օսէանի սուրհանդակ, ժամը 2ին յետ միջօրէի։
Գլ. 5.17 Ազերբայճանիոյ Սուրհանդակ, հանդիպելով Սուրիոյ նաւահանգիստները երկու շաբաթը անգամ մը ժամը 4ին։
ԱԶԳ.— Յունի 2.14, երեքշաբթի օրը Կ. Պոլսէն դէպ Սուրիոյ նաւահանգիստները մեկնող գրեւորը Զմիւռնիոյ մէջ պիտի հանդիպին Քրիթոյի, Պէյրութ, եաֆա եւ Բոր-Սայիտ գացող շոգենաւին
263

ՇՈՒԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՀԱՅԿԱԿԱՆ և ՄԱՐՈՒԹԵԱՆ
Ն. ԲԱՔԻ ԵՒ ԸՆԿ
Մարսիլիայէ և Պարսատ Հիլէ-կոնտոնատարաց Բանող
Բարիզ-կոն-Մարսիլիոյ երկաթուղեաց ուղեւորութիւնն ի միասին առնելով,
Ա. կարգ 245 Ֆրանք
Բ. » 175 »
Ուղղակի և արագ ուղեւորութիւն
Նաւուղէքի, ուղեւորութեան և այլ տեղեկութեանց համար
Դիմել առ գործակատար
ԹԻՄՈԹԷ ՐԸՊՈՒԼ
Մուհլանէ փողոց Թ. 10
33

Արտօնատէր Ս. ՏԱՐԱՏԵԱՆ
ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵՒԵԼՔ ԼՐԱԳՐՈՑ